

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**ANALÝZA PARLAMENTNÍCH VOLEB 2010
DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY PARLAMENTU ČESKÉ
REPUBLIKY**

Autor práce: Leona Macáková
Studijní obor: Regionální studia
Forma studia: kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Štěpán Strnad
Katedra: Katedra společenských věd

2011

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Štěpánu Strnadovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

MACÁKOVÁ L., *Analýza parlamentních voleb 2010 do poslanecké sněmovny parlamentu České republiky: bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2011. 60 s.

Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Štěpán Strnad

Klíčová slova: parlamentní volby, spin doctors, volební systém, volební kampaň, volby a internet, předvolební výsledky, financování politických stran.

Práce pojednává o parlamentních volbách do PSP v České republice v roce 2010. Shrnuje teoretické informace z hlediska situační analýzy volebního systému ve vztahu k volebnímu procesu, zkoumá jednotlivé volební systémy a analyzuje další možné scénáře volebního systému do PSP ČR po roce 2010. Shrnuje výsledky voleb do PSP v ČR v roce 2010 z hlediska kvality volebních kampaní, vlivu předvolebních výsledků a veřejného mínění na výsledky voleb a zkoumá jak k výsledkům voleb přispěly akce jako Vyměňte politiky.CZ, Defenestrace 2010 nebo Studentské volby. Volební výsledky jednotlivých politických stran jsou zkoumány i z hlediska vlivu na jejich financování ve vazbě na státní příspěvky.

ABSTRACT

MACÁKOVÁ, L., *Analysis parliamentary election 2010 to the parliamentary parliament Czech republic: Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2011. 60 p.

Supervisor : Mgr. Štěpán Strnad

Key words: election parliamentary, spin doctors, electoral system, electioneering, election and internet, pre-elect pool, financing of political parties.

This bachelor thesis deals with election parliamentary to the Parliament of Czech republic in 2010. Sums up theoretic information from point of view situation analyses electoral system concerning electoral process, investigates electoral system and analyze next possible scenarios electoral system to the Parliament of Czech republic after a year 2010. Sums up election returns to the Parliament of Czech republic in 2010 by making electioneering, influence pre-elect results and public opinion on election returns and investigation how some actions like Change the politicians.CZ, Defenestration 2010 or Student's election. Election returns each of political parties are investigated from point of view influence on their financing political parties by Government benefits.

OBSAH

ÚVOD	7
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	8
2 SITUAČNÍ ANALÝZA VOLEBNÍHO SYSTÉMU	9
2.1 Volby a demokracie	9
2.2 Kritéria, cíle a funkce voleb	10
2.3 Volební proces a volební právo	11
2.4 Volební systémy	12
2.5 Matematické metody sčítání hlasů a přerozdělování mandátů	17
2.6 Zdroje principů voleb v České republice	18
2.7 Zákonné normy pro volby do PSP v ČR	20
2.8 Volební systém ČR do PSP po roce 1989	23
2.9 Změny volebního systému v letech 2000, 2002	24
2.10 Další vývoj volebního systému - možné scénáře	28
3 ANALÝZA POLITICKÝCH STRAN A VÝSLEDKY VOLEB DO PSP 2010	29
3.1 Obecná definice a funkce systému politických stran	29
3.2 České politické subjekty v roce 2010	31
3.3 Strany a hnutí, které se zúčastnily voleb do PSP 2010	32
3.4 Předčasné volby, jejich zrušení a termín řádných voleb do PSP 2010	33
3.5 Výsledky voleb do PSP 2010	35
4 ANALÝZA VÝSLEDKU VOLEB DO PSP ČR V ROCE 2010	38
4.1 Volební kampaň v médiích	38
4.2 Studentské volby	44
4.3 Defenestrace 2010	46
4.4 Vliv předvolebních výsledků a veřejného mínění na reálné výsledky voleb	48
4.5 Vliv výsledku voleb na financování politických stran v ČR	50
ZÁVĚR	54
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	55
SEZNAM OBRÁZKU, TABULEK a GRAFU	59
PŘÍLOHY	60

ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce je analýza voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010. Jedním z hlavních důvodů, proč jsem si vybrala tuto tematiku, je skutečnost, že volby a jejich výsledky ovlivňují běžný život všech obyvatel. A že vlastně detailněji neznám jaké existují volební systémy, jak dochází k výpočtu a rozdělování mandátů a podle čeho se občané nejpravděpodobněji rozhodují při volbách.

První myšlenkou při zpracování této práce bylo studium podkladů a poznatků z odborné literatury a tím se seznámit s teoriemi volebních procesů, volebního práva a volebních systémů. Při hlubším studiu této problematiky, jsem si uvědomila, že některé otázky týkající se voleb, například matematické metody sčítání volebních hlasů, jsou již disciplínou pro opravdové odborníky a pro sofistikované počítačové programy. Snažila jsem se tyto teorie pochopit a zpracovat je do této bakalářské práce takovou formou, aby byla teoretická část přehledná a i pro „laika“ srozumitelná.

Dalším předmětem zkoumání v bakalářské práci bylo, kterým politickým subjektům nebo konkrétním kandidátům mohli občané dát svůj hlas při volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010. Rešerší dostupných zdrojů a názorů politiků, politologů, sledováním politických předvolebních a povolebních debat, samozřejmě také vcelku detailním studiem volebních programů politických stran, které měly podle předvolebních průzkumů šanci získat mandáty v dolní komoře Parlamentu ČR, jsem dospěla ke zjištění, že jsou obsahem další části této bakalářské práce, která není již tak teoretická jako předchozí.

Věřím, že se mi v následujícím textu podařilo odpovědět na otázku, proč voliči dali přednost novým nebo relativně novým uskupením před tradičními, byť menšími politickými stranami v českém politickém prostředí. A také jak výsledky voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010 ovlivnily a ještě ovlivní hospodaření politických stran.

Jednalo se tedy o volební zemětřesení nebo o vcelku předvídatelný stav, který vyplýval z předchozích indicií? To je otázka, na kterou se budu snažit v následujících stránkách odpovědět.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analyzovat volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010.

Zaměřila jsem se na analýzu těchto voleb z hlediska politických subjektů kandidujících ve volbách, vlivu volební kampaně v médiích a veřejného mínění na výsledky voleb a následně financování politických stran. Nezabývala jsem se v hlubší míře politickým marketingem.

Při sepisování bakalářské práce jsem využila literární zdroje – knihy, novinové články a politologické časopisy. Knih, zabývajících se teoriemi volebních systémů, je poměrně značné množství. Nejvíce jsem v této části práce čerpala z knih CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, dále HIRTLOVÁ P. *České volební principy v proměnách času* a ČALOUK D., FOLTÝN T., HAVLÍK V., MATUŠKOVÁ A., *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006*,

Při analýze vlastních výsledků voleb do PSP 2010 a vlivů na ně, jsem využívala v tu dobu aktuální média jako internet, politologické časopisy a diskusní pořady v televizi.

Koncept práce je rozdělen do tří hlavních sekcí. První oddíl popisuje teoreticky volební proces, volební právo a volební systémy. Snaží se také přiblížit matematické metody sčítání hlasů. Upozorňuje na změny ve volebním systému v České republice po roce 1989 až po výhled jeho dalších možných změn. Ve druhé, spíše praktické části se podrobně věnuji analýze politických stran a hnutí, které se zúčastnily voleb do PSP 2010. Tato část se také zabývá problematikou předčasných voleb, jejich zrušením a výsledky řádných voleb do PSP 2010. Nejvíce jsem se zaměřila na třetí kapitolu, která sleduje výsledky voleb do PSP 2010, seznamuje s vlivy předvolebních výsledků a veřejného mínění na výsledky voleb a jak mají výsledky voleb vliv na financování politických stran.

2 SITUAČNÍ ANALÝZA VOLEBNÍHO SYSTÉMU

2.1 Volby a demokracie

Volby jsou základním předpokladem demokracie. Už samotný fakt existence pravidelných a soutěživých voleb rozhoduje o tom, zda se jedná o demokracii či nikoli. Samozřejmě, pouhá existence svobodných a soutěživých voleb ještě nemusí znamenat, že jsou demokratické principy skutečně dodržovány, protože možnost ucházet se o moc ve svobodných volbách ještě nemusí znamenat možnost tuto moc získat. Musíme totiž vidět i to, co se děje mezi volbami, zda jsou jejich výsledky respektovány a zda jsou naplňovány ostatní atributy demokratického vládnutí. A naopak, existují výjimečné příklady zemí, kde se volby nekonají, přesto nelze přímo hovořit o diktaturách různého typu. Nicméně to jsou spíše výjimky potvrzující pravidlo. Nezpochybnitelným faktem zůstává, že chceme-li uvažovat o demokratickém politickém systému, nemůžeme vynechat svobodné, pravidelné a soutěživé volby.

O významu voleb svědčí mimo jiné i to, že řada nedemokratických politických systémů volby koná, ačkoliv v nich nehrají žádnou reálnou roli. Institut voleb je v dnešním světě vnímán natolik silně, že ani nedemokratičtí vládcí si nemohou dovolit volby ignorovat, aby si v očích lidí doma i v zahraničí zajistili alespoň zdání legitimacy, volby organizují, byť samozřejmě omezeně svobodné a soutěživé, a to v různé míře. To svědčí mj. o tom, že síla vnímání voleb je natolik silná, že ani nedemokratické státy si nedovolí je ignorovat, byť potlačují jejich tradiční demokratické funkce. Volby, ať již svobodné, částečně svobodné či nesvobodné, stanoví základní politický a právní kámen každého politického systému.¹

K pochopení voleb a demokracie patří i skutečnost, že důležitým milníkem na cestě Adolfa Hitlera k moci byl jeho volební úspěch.²

Na volby je možné nahlížet jako na metodu sloužící k obsazování funkcí ve státě. Takto pojímané volby se mohou konat v libovolném společenském zřízení, známé jsou například monarchie, a mohou být prováděny nejrůznějšími způsoby. V demokratickém státě jsou však volby praktickým uskutečněním principů suverenity

---

¹ CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia, 2. vydání, 2004, str. 265.

² KREJČÍ Oskar, *Nová kniha o volbách* Professional Publishing, 2006, str. 17-18.

lidu a zastupitelské demokracie. K jejich naplnění proto nestačí jakékoliv volby, jejich podoba a způsob provádění musí splňovat určité požadavky.³

2.2 Kritéria, cíle a funkce voleb

Co to vlastně jsou volby? Svobodné volby jsou, kdy voliči mají možnost vyjádřit svoji vůli svobodně, transparentně, se znalostí věci a tajně. Svobodné volby jsou procesem, ve kterém jsou respektována lidská práva a svobody a především svoboda slova, shromažďování a takřka neomezená možnost registrovat se jako volič nebo jako kandidát. Poctivé volby jsou procesem, který zaručuje absenci vlivu politických stran na organizaci a průběhu voleb, všeobecné volební právo a jeho ústavní ochranu, přístupnost hlasovacích místností, svobodný přístup k různým zdrojům nezkráslých informací nepodléhajícím jednostranné kontrole, stejný přístup ke zdrojům zajišťujícím možnost vedení volebních kampaní, otevřený a průhledný způsob sčítání hlasů a rovné a nenásilné zacházení se stranami, kandidáty a voliči ze strany státu.

Aby mohly být volby označeny jako svobodné, musí splňovat několik základních kritérií: všeobecnost, rovnost a tajnost. Dále musí být globální, soutěživé, pravidelné a definitivní. Důležitým kritériem je dále přímot (voliči volí své zástupce přímo, bez prostředníků), avšak součástí demokratických politických systémů jsou rovněž nepřímé volby.

Princip globálnoti voleb se podobá principu všeobecnosti (voleb se mohou účastnit všichni). Soutěživost voleb je chápána dvojím způsobem. Za první, o jeden mandát se musí ucházet alespoň dva kandidáti, přičemž volič musí mít možnost výběru mezi různými politickými alternativami. Za druhé, soutěživost voleb předpokládá, že strany (kandidáti) disponují svobodou slova, shromažďování a pohybu, čili nezbytnými atributy k provádění volebních kampaní. Kromě toho musí pro všechny strany (kandidáty) existovat stejné právní podmínky pro jejich účast ve volbách. Pravidelnost voleb znamená, že volby se konají pravidelně v předem stanovených lhůtách (volební období). Definitivnost voleb předpokládá, že po jejich skončení a vyhlášení výsledků všichni účastníci voleb výsledky akceptují. To se týká především poražených a zejména těch, kteří se musí v důsledku volební porážky vzdát moci. Poražení odcházejí do opozice, která může legálně a legitimně působit a nemusí se bát represí od strany nových vítězů. Nová opozice akceptuje pravidlo, že opětovný návrat

---

³ ANTOŠ Marek, *Principy voleb v České republice*, Linde Praha, a.s. - právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví, 2008, str. 180-181.

k moci je možný jedině prostřednictvím institutů, které jim přinesly porážku, čili prostřednictvím dalších voleb⁴

2.3 Volební proces a volební právo

Volby jsou organizačně náročným aktem, který vyžaduje časové fázování, ve kterém mají jednotlivé zákonem dané subjekty vymezeny úkoly a kompetence s cílem zajistit jejich průběh.

Etapami volebního procesu se rozumí jednak vyhlášení voleb a stanovení jejich data a hlasování. Z hlediska kandidátů se jedná o určení kandidátů, registraci kandidatur, volební kampaň včetně jejího finančního zajištění, hlasování, finanční povinnosti po volbách a eventuálně zaplnění uprázdněného mandátu v průběhu volebního období. Z hlediska organizátorů volebního procesu můžeme identifikovat vytvoření seznamů voličů (seznamy voličů jsou nejčastěji vytvořeny státem, v den voleb jsou k dispozici okrskovým volebním komisím, které s jejich pomocí zajišťují akt hlasování. Existuje několik druhů seznamu voličů: stálé, dočasné, průběžně verifikované a nově vytvářené před každými volbami), stanovení časového harmonogramu voleb, stanovení volebních komisí, vyhlášení voleb, kompletní zajištění průběhu hlasování, zjištění výsledků voleb a jejich oznámení, dohled nad průběhem celého volebního procesu a řešení eventuálních stížností (přezkum voleb). Z hlediska stanovení výsledků voleb se jedná o zjištění počtu hlasů a jejich převedení na mandáty.

Volební právo stanoví formou právních předpisů způsob a proceduru výběru reprezentativních orgánů (volební systém) na jedné straně, na straně druhé pak podmínky, na základě kterých se mohou obyvatelé účastnit voleb. Jedná se o soubor norem a zásad regulujících volební proces. Zdrojem volebního práva jsou nejčastěji ústava a zákony a také některé mezinárodní smlouvy.

Volební právo lze rozdělit na objektivní a subjektivní. Objektivní volební právo je souhrnem organizačních pravidel a institutů, přijatých formou zákona, které zajišťují průběh volebního procesu. Základem subjektivního volebního práva jsou politické a právní principy voleb, z nichž jsou v demokracii klíčové: všeobecné volební právo, rovné volební právo, přímé volební právo a tajné hlasování. Tyto principy jsou zakotveny v ústavách a jsou zákonnými podmínkami volebního práva občanů. Volební právo občanů lze rozdělit do dvou kategorií: aktivní volební právo (právo volit)

---

⁴ CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia, 2. vydání, 2004, str. 266.

a pasivní volební právo (právo být zvolen). Součástí volebního práva jsou také volební proces (volební řád) a soudní přezkum voleb.

Na prvním místě stojí princip všeobecného volebního práva. Můžeme jej chápat pozitivně a negativně. V pozitivním smyslu označuje, že voleb se mohou účastnit všichni obyvatelé dané země, kteří jsou právně způsobilí. Vyloučení z pospolitosti účastníků voleb je možné pouze individuálně na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Negativní vnímání všeobecnosti znamená, že je zakázáno vyloučení z volebního procesu jakýchkoliv skupin obyvatel na základě takových kritérií, jakými jsou např. národnost, pohlaví, vyznání, rasa, povolání, úroveň vzdělání apod. všichni občané jsou si rovni a nikdo nemůže být vyškrtnut z veřejného a politického života. Princip všeobecnosti volebního práva byl ještě nedávno porušován řadou omezení – volebních censů. V dnešních demokratických zemích zbyly pouze dva censy, a to census věku a občanství.

Druhým principem je princip rovného volebního práva. Rovnost lze chápat dvojím způsobem: formálně a materiálně. Formální význam rovnosti voleb znamená pravidlo jeden volič rovná se jeden hlas. Materiální význam rovnosti voleb znamená stejnou váhu každého hlasu. Jinými slovy, k získání každého mandátu je nutné získat přibližně stejný počet hlasů, a proto je nutné stanovit proporcí mezi mandátem a počtem obyvatel (kolik obyvatel připadá na jednoho zastupitele – tzv. zastupitelská norma).

Dalším principem je princip přímého volebního práva. Přímost znamená, že voliči volí své zástupce přímo, bez prostředníků. Nedílnou součástí demokratického volebního práva bez výjimky je zásada tajnosti hlasování. Tajnost hlasování předpokládá garantování anonymity. Nikdo se nesmí dozvědět, jak konkrétní volič hlasoval. Součástí zásady tajnosti je i zajištění bezpečnosti voliče před hlasováním, v průběhu hlasování a po něm, aby nemohl být nikým a ničím ovlivňován ve svém volebním rozhodování.⁵

Porušení byť jedné z těchto zásad je výrazem skoncování s demokratickými volbami.

2.4 Volební systémy

Volební systém chápeme jako způsob uskutečnění voleb a stanovení jejich výsledků, tj. přiznání určitého počtu mandátů jednotlivým politickým stranám.

---

⁵ CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia, 2. vydání, 2004, str. 266 - 272.

Volební systémy mají přímo nekonečné množství variant. Jednou z příčin této mimořádné pestrosti je skutečnost, že žádný volební systém nemůže vyhovět všem kritériím, jimiž je možno jej rozumně poměřovat. Přijmeme-li určitý volební systém, získáme tím určité hodnoty, ovšem za tu cenu, že se budeme muset části jiných hodnot vzdát.⁶

Fakticky existují tři základní typy volebních systémů – většinové, proporční a smíšené. Všechny tři hlavní typy se dále dělí na řadu podtypů. Pro různé druhy volebních systémů existuje různá terminologie (jeden a tentýž volební systém je různě nazýván) a mnoho rozmanitých typologií (v jádru jsou však v podstatě shodné).

2.4.1 Většinové volební systémy

Podstatou většinových volebních systémů je princip, že mandáty získává pouze vítězná politická strana nebo kandidát. Strana dostane ve volebním obvodu stanovenou většinu hlasů a na základě toho obdrží všechny mandáty, které jsou ve volebním obvodu k dispozici. Volební obvody jsou nejčastěji jednomandátové, tzn. že strana s většinou hlasů obdrží jeden mandát a tedy rovněž kandiduje jen jednoho kandidáta (nicméně existují i většinové systémy s vícemandátovými volebními obvody). Ostatní strany (kandidáti) nezískají nic, přestože mohou dosahovat vysokého počtu hlasů a o případnutí mandátu tedy může rozhodnout jen nepatrný rozdíl získaných hlasů. Většinové volební systémy se dělí na několik typů.

Základními druhy většinových volebních systémů jsou volební systém prosté většiny a volební systém absolutní většiny (ten je znám ve dvou variantách – dvoukolové a alternativního hlasování). Jsou starší než proporční volební systémy a jsou typické pro anglosaské země (vyskytují se však i jinde).

Volební systém prosté většiny – jedná se o nejjednodušší volební systém. Soutěž se v drtivé většině případů koná v jednomandátových volebních obvodech. Vítězem voleb se v obvodu stává ten kandidát, který obdržel více hlasů než druhý v pořadí a není tedy nutné obdržet absolutní většinu hlasů (občas stačí k vítězství obvodu 20 - 30 % hlasů, obvykle to je ale 30 - 40 % hlasů, závisí to na počtu kandidátů – čím více, tím menší počet hlasů stačí k vítězství). Celkově ve volbách vítězí politická strana, jejíž kandidáti zvítězili ve větším počtu volebních obvodů než kandidáti dalších politických stran. V praxi se tedy může stát, že v parlamentu dostane více mandátů politická strana, která obdržela v celostátním měřítku menší počet hlasů než strana druhá v pořadí. Volby

---

⁶ DAHL Robert, *O demokracii – Průvodce pro občany*, Praha, Portál, 1. vydání, 2001, str. 120.

se konají v jednom kole, a proto je tento volební systém také někdy nazýván jednokolový většinový volební systém.

Volební systém absolutní většiny – základním principem je skutečnost, že k dosažení mandátu ve volebním obvodu je nutné získat absolutní většinu hlasů, kterou se rozumí nadpoloviční většina hlasů (50 % + 1 hlas). Volební obvody jsou v drtivé většině případů jednomandátové. Nejčastější variantou je jednokolové hlasování (kol může být i více). Znamená to, že pokud žádný z kandidátů požadovanou absolutní většinu v prvním kole nezíská, koná se kolo druhé, ve kterém stačí ke zvolení prostá většina hlasů (více než druhý v pořadí). Většinou není kandidát zvolen již v prvním kole a ve většině případů se musí konat kolo druhé. Do druhého kola postupují ve většině případů první dva neúspěšnější kandidáti z kola prvního. Další podmínky se mohou týkat volební účasti. K získání mandátu je nutné dosáhnout stanovené nejnižší míry účasti (například 50 %). Tyto podmínky lze různě kombinovat pro různá kola voleb.⁷

2.4.2 Proporční volební systémy

Podstatou proporčních volebních systémů je rovnováha mezi získanými hlasy a obdrženy mandáty. Teoretickým cílem proporčních volebních systémů tedy je, aby se procentuální počet hlasů rovnal procentuálnímu počtu mandátů. V praxi je však tento cíl nerealizovatelný, proporční volební systémy vždy v různé míře volební výsledky deformují. Proporční volební systémy mají několik společných charakteristik. Vždy se konají ve vícemandátových volebních obvodech. Pro určení výsledků nestačí prosté sečtení hlasů (jako v případě většinových volebních systémů), ale je nutné použít někdy i náročné matematické metody přepočtu hlasů na mandáty. K získání mandátu není nutné dostat nejvíce hlasů (více než ostatní rivalové), ale stačí překonat tzv. přirozený práh. Proporční volební systémy se vyskytují ve dvou základních variantách. Nejrozšířenější je varianta proporčních volebních systémů kandidátních listin, která se dále dělí podle druhu kandidátních listin. Méně používanou variantou je volební systém jednoho přenosného hlasu.

Proporční volební systém kandidátních listin je ve světě absolutně nejrozšířenější. Základem je skutečnost, že ve volbách kandidují nikoliv individuální kandidáti, ale politické strany, které vystavují kandidátní listiny. Proporční volební systémy kandidátních listin se dělí podle toho, nakolik voliči mohou svým hlasováním

---

⁷ CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia, 2. vydání, 2004, str. 274.

ve volbách zasahovat do pořadí kandidátů umístěných na kandidátských listinách. Rozlišují se uzavřené a otevřené kandidátní listiny. Uzavřené (pevné) kandidátní listiny nepřipouštějí žádnou možnost, jak ovlivnit na nich uvedené pořadí kandidátů. Otevřené (pružné) kandidátky připouštějí možnost zasahování voličů do pořadí kandidátů na listině, a to v různé míře.⁸

Podle statistiky užívalo v roce 2004 tento systém při volbě svých parlamentů sedmdesát zemí, což představuje 35,2 % ze zkoumaných států.⁹

Dalším typem proporčního volebního systému je systém jednoho přenosného hlasu. Tento typ proporčního volebního systému nepoužívá kandidátní listiny, ale voliči hlasují pro individuální kandidáty. Volič má jen jeden hlas, ale na hlasovacím lístku může udělovat preference jednotlivých kandidátům bez ohledu na jejich stranickou příslušnost. Volič tedy čísluje kandidáty podle škály jeho sympatií (ty, které nechce, nečísluje vůbec) a může udělit tolik preferencí, kolik je v obvodu k obsazení mandátů. Aby byl jeho hlas platný, musí udělit alespoň jednu první preferenci. Tento systém umožňuje hlasování pro individuální kandidáty a zároveň proporční volbu. Současně nutí voliče zohledňovat kvality kandidátů bez ohledu na jejich stranickou příslušnost.¹⁰

Pro zvolení musí kandidát překročit Hareovu kvótu (později se začala k tomuto účelu užívat Hagenbach-Bischoffova či Droopova kvóta). Nejsou-li obsazena všechna křesla, pak se ve druhém skrutiniu k hlasům pro kandidáta s nejnižším počtem obdržených hlasů nepřihlíží a dochází k přerozdělení hlasů podle druhých preferencí. Takto se postupuje až do obsazení všech mandátů. Jedná se pravděpodobně o nejsofistikovanější volební systém na světě, který produkuje relativně stabilní vlády, opírající se o dvě strany.

Idea volebního systému poměrného zastoupení byla pravděpodobně poprvé vyslovena v roce 1789, kdy hrabě Honoré Gab. Mirabeau ve svém projevu na provinčním shromáždění stavů prohlásil v souvislosti s chystanými volbami: „*Generální stavy jsou (nebo by měly být) ve vztahu k národu jako je mapa vůči krajině, ve všech svých částech, první tak jako celek, kopie by měla mít stále stejné proporce jako originál.*“¹¹

Prvním známým příkladem užití systému poměrného zastoupení byl Lykijský spolek 23 měst v Malé Asii, který existoval v období od roku 168 před n. l. do r. 50.

---

⁸ CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia, 2. vydání, 2004, str. 277 – 279.

⁹ FISCHER Jakub, *Volební výzkumy a „statistické“ chyby*, GRADA, 2007, str. 52.

¹⁰ CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia, 2. vydání, 2004, str. 281.

¹¹ KREJČÍ Oskar, *Nová kniha o volbách* Professional Publishing, 2006, str. 58.

V jeho vládnoucí radě byla města zastoupena tak, že měla přidělena jeden až tři hlasy podle počtu svých obyvatel, podle této velikosti měly přiděleny i finanční povinnosti. Obdobné to bylo i u mladšího, ale slavnějšího delfského spolku.

V moderních evropských dějinách pak už W. Penn v Eseji o současném a budoucím míru v Evropě (1693) navrhoval vytvoření evropského parlamentu, v němž by jednotliví vladaři a státy měli odlišné množství zástupců, které by bylo propočteno podle jejich bohatství.

Počátky využívání systému poměrného zastoupení jsou zpravidla hledány v polovině 19. století. Není náhoda, že se systém poměrného zastoupení nejdříve objevil v evropských etnicky, jazykově a nábožensky různorodých zemích, poprvé v Dánsku 1855 při volbě zákonodárců, ve švýcarských kantonech v roce 1891, v Belgii v roce 1899 a na Moravě 1905. Nejen proto byl systém poměrného zastoupení používán po vzniku Československa v roce 1918, neboť zajišťoval mimo jiné také zastoupení národnostních menšin.¹²

2.4.3 Smíšené volební systémy

Smíšený volební systém je charakteristický originální a někdy i složitou vnitřní strukturou, která kombinuje prvky proporčních volebních systémů i většinových volebních systémů (prosté většiny nebo absolutní většiny ve dvoukolové variantě), a to se všemi jejich náležitostmi. Není stanoveno, jaký musí být poměr mezi proporční a většinovou složkou, ale panuje shoda, že odlišně musí být voleno alespoň 5 % mandátů. Dalšími charakteristickými znaky smíšených volebních systémů je počet hlasů pro voliče, který většinou disponuje dvěma hlasy pro každou složku (ne vždy). Různě je řešen problém, zda jedna osoba může kandidovat jak ve většinové tak v proporční části. Klíčová je otázka vzájemného vztahu mezi většinovou a proporční částí, zda jsou na sobě závislé či nikoliv. Buď je úkolem jedné vyvažovat nebo rekompenzovat účinek té druhé (systém závislé kombinace) nebo jsou obě složky na sobě zcela nezávislé.¹³

Smíšené volební systémy nepatří mezi nejpoužívanější volební systémy a jejich „boom“ dnes ustal. Přesto jsou využívány pro volby do Spolkového sněmu v Německu, případně v Itálii, Japonsku, Izraeli nebo na Novém Zélandu. Nepřehlédnutelnou výhodou smíšených volebních systémů je využití tzv. toho nejlepšího z obou základních

¹² KREJČÍ Oskar, *Nová kniha o volbách*, Professional Publishing, 2006, str. 60 – 61.

¹³ CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia, 2. vydání, 2004, str. 279 – 282.

volebních systémů nebo i to, že složení voleného sboru ze dvou druhů poslanců může specializovat poslance na ty s lokálními a celonárodními zájmy.¹⁴

2.5 Matematické metody sčítání hlasů a přerozdělování mandátů

Nedílnou součástí proporčních nebo smíšených volebních systémů je matematická metoda sčítání hlasů a přerozdělování mandátů. Zatímco ve většinových systémech většinou stačí pouze sečíst hlasy a jejich počet určí vítěze, v proporčních systémech je nutné k převedení hlasů na mandáty použít někdy i relativně složitou aritmetiku. Jedná se o to, že suma mandátů by měla v nějakém poměru odpovídat sumě získaných hlasů. Jinými slovy, je nutné kvantitativní sumy hlasů nějakým způsobem přeměnit na kvantitativní sumy mandátů, a to ve zvolené proporci. Tuto proporcí, úměru, lze různě měnit. Existuje totiž celá škála matematických metod přepočtu hlasů na mandáty, které mají různé účinky. Matematické metody přepočtu hlasů na mandáty se dělí do dvou základních skupin: metody volebního dělitele a metody volebních kvót.

Metody volebního dělitele, uplatňovanou v proporčních volebních systémech, spočívají v tom, že počty hlasů odevzdaných ve volebních obvodech politickým stranám jsou postupně děleny děliteli až do okamžiku, kdy lze z takto získaných podílů uspořádat postupně tolik největších čísel, kolik lze ve volebním obvodě získat mandátů. Jinými slovy, mandáty jsou přidělovány politickým stranám podle velikosti podílů získaných z dělení hlasů, které politické strany obdržely. Existují tři základní druhy metod volebního dělitele. U d'Hondtovy metody jsou děliteli celá čísla počínaje 1. Sainte-Laguëova metoda dělí celá lichá čísla (počínaje 1). Imperialiho metoda dělí celá čísla, ale počínaje 2. Metody volebního dělitele jsou v praxi uplatňovány velmi často, zejména nejrozšířenější d'Hondtova metoda, která se vyskytuje v řadě evropských i mimoevropských zemí.

Matematický postup metody volebních kvót je mnohem složitější. Nejprve je potřeba v každém volebním obvodě vypočítat tzv. volební číslo čili počet hlasů, nutný k získání mandátů v prvním výpočtu. Volební číslo se vypočítává různě pomocí volebních kvót. Nejrozšířenější a nejjednodušší kvótou je Hareova kvóta. Vypočítá se tak, že se celkový počet platných hlasů odevzdaných všem stranám v daném vícemandátovém volebním obvodě vydělí celkovým počtem mandátů, které lze v tomto obvodě získat. Hareovu kvótu pozměnil německý matematik Horst Niemeyer, a to tak,

---

¹⁴ CABADA L., ŽENÝŠEK M., *Smíšené volební systémy*, Dobrá Voda u Pelhřimova: vydavatel Aleš Čeněk, 2003, 1. vydání, str. 147 – 148.

že počet platných hlasů konkrétní strany v daném volebním obvodě vynásobil celkovým počtem mandátů, které lze v tomto obvodě získat, a výsledek vydělil celkovým počtem hlasů odevzdaných v daném volebním obvodě. Vznikla tak méně častá Hare – Niemeyerova kvóta.

Droopova kvóta anglického matematika Henry Droopa je odlišná: počet všech platných hlasů odevzdaných ve volebním obvodě je vydělen počtem mandátů připadajících na obvod plus jedna. K výsledku je dále nutné přičíst jedna. Imperialiho kvóta je jednodušší: počet všech platných hlasů odevzdaných ve volebním obvodě je vydělen počtem mandátů připadajících na obvod plus dva. Poslední Hagenbach – Bischoffova kvóta (podle Švýcara Eduarda Hagenbacha – Bischoffa) je také prostá: počet všech platných hlasů odevzdaných ve volebním obvodě je vydělen počtem mandátů připadajících na obvod plus jedna.

Po výpočtu volebního čísla je toto volební číslo děleno počtem platných hlasů, které byly v daném volebním obvodě odevzdány. Výsledkem je počet mandátů připadající jednotlivým stranám. Jinými slovy, každé straně je přiznáno tolik mandátů, kolikrát je volební číslo obsaženo v počtu hlasů odevzdaných dané politické straně. Při použití volebního čísla se téměř nikdy nepodaří přerozdělit všechny mandáty a využít všechny hlasy. Zbylé mandáty je proto třeba rozdělit ve druhé fázi výpočtu, která je označována jako skrutinium (někdy ani to nestačí a je nutné použít třetí výpočet/skrutinium).¹⁵

2.6 Zdroje principů voleb v České republice

Obecné i partikulární mezinárodní právo obsahuje normy, které státům ukládají konání svobodných voleb a zakotvují jejich základní principy. Z hlediska České republiky je třeba vycházet především ze tří základních dokumentů, kterými jsou:

- a) Všeobecná deklarace lidských práv
- b) Mezinárodní pakt o občanských a politických právech,
- c) Evropská Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
- d) Další mezinárodní smlouvy, jež se dotýkají problematiky voleb
- e) Kodexu správných postupů ve volebních záležitostech¹⁶

---

¹⁵ CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia, 2. vydání, 2004, str. 283 -285.

¹⁶ ANTOŠ Marek, *Principy voleb v České republice*, Linde Praha, a.s. - právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví, 2008, str. 13.

Článek 21 Všeobecné deklarace lidských práv stanoví, že každý má právo, aby se účastnil vlády své země přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců (odst. 1), za rovných podmínek má také právo vstoupit do veřejných služeb své země (odst. 2). Vymezuje také základní principy voleb (odst. 3): základem vládní moci má být vůle lidu, vyjádřená správně prováděnými volbami, které se mají konat v pravidelných obdobích na základě všeobecného a rovného hlasovacího práva tajným hlasováním nebo jiným rovnocenným postupem, zaručujícím svobodu hlasování. Všeobecná deklarace LP byla přijata rezolucí Valného shromáždění, které mají podle Charty OSN charakter doporučení. Nejde o mezinárodní smlouvu s obvyklými náležitostmi a nespĺňuje ani podmínky čl. 10 Ústavy ČR, takže ji nelze považovat za součást našeho právního řádu.

Mezinárodní pakt o ochraně občanských a politických práv, který je součástí českého ústavního pořádku, upravuje právo na volby v čl. 25. Každý občan, bez jakýchkoliv rozdílů uvedených v čl. 2 (tj. bez jakéhokoli rozlišování podle rasy, barvy, pohlaví, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, majetku, rodu nebo jiného postavení) a bez neodůvodněných omezení, má právo a možnost se podílet na vedení veřejných záležitostí přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců (písm. A) a vstoupit za rovných podmínek do veřejných služeb své země (písm. C). Má právo volit a být volen v pravidelných volbách, jež se budou konat na základě všeobecného a rovného hlasovacího práva, tajným hlasováním zabezpečujícím svobodu hlasování (písm. B).

Právo na volby obsahuje také Dodatkový protokol k Evropské úmluvě. Jeho čl. 3 (P1-3) zavazuje státy, aby v rozumných intervalech konaly svobodné volby s tajným hlasováním, a o podmínkách, které zajistí svobodné vyjádření názorů lidu při volbě zákonodárského sboru. Článek P1-3 je z hlediska České republiky jednoznačně nejvlivnějším mezinárodním dokumentem, ke kterému je třeba při hledání principů voleb přihlížet. Důvodem je koncepce Evropské úmluvy, která klade značný důraz na institucionální mechanismus kontroly jejího dodržování. Případné rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva o stížnostech na porušení práv vyplývajících z článku P1-3 jsou proto pro Českou republiku závazná.

Práva na volby se dotýkají také další mezinárodní smlouvy, kterými je náš stát vázán. Jde především o tři úmluvy, směřující k odstranění diskriminace žen a rasové diskriminace: Úmluva o politických právech žen (čl. I a II), Mezinárodní úmluva o od-

stranění všech forem rasové diskriminace (článek 5) a Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (článek 7).

Kodex správných postupů ve volebních záležitostech v roce 2002 zpracovala Benátská komise při Radě Evropy a o rok později jej schválilo Parlamentní shromáždění. Kodex vychází z pěti základních principů - všeobecné, rovné, svobodné, tajné a přímé volební právo, a dále přidává požadavek, aby se volby konaly v pravidelných intervalech.¹⁷

Těchto pět hlavních, právně závazných dokumentů můžeme označit za zdroje principů voleb v České republice. Přestože se do určité míry liší ve svém znění, nelze dojít k závěru, že by se výrazně lišily svým obsahem. Na základě jejich rozboru tedy můžeme identifikovat tyto základní principy:

- a) Všeobecnost volebního práva (čl. 21 Listiny, čl. 18 a 102 Ústavy, čl. 25 MPOPP, čl. 21 Všeobecné deklarace LP, podle výkladu ESLP i čl. P1-3)
- b) Rovnost volebního práva (čl. 21 Listiny, čl. 18 a 102 Ústavy, čl. 25 MPOPP, čl. 21 Všeobecné deklarace LP)
- c) Přímost volebního práva (čl. 18 a 102 Ústavy)
- d) Tajné hlasování (čl. 21 Listiny, čl. 18 a 102 Ústavy, čl. 25 MPOPP, čl. 21 Všeobecné deklarace LP, čl. P1-3)
- e) Svobodné (skutečné) volby (čl. 21 Listiny, čl. 25 MPOPP, čl. 21 Všeobecné deklarace LP, P1-3).¹⁸

Ústava České republiky ze dne 16. prosince 1992 jako ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb. a 515/2002 Sb. vymezuje mimo jiné i některé tyto principy, např. způsob voleb do poslanecké sněmovny.¹⁹

2.7 Zákonné normy pro volby do PSP v ČR

Parlamenty v demokratických zemích představují vyjádření vůle lidu. Všechny parlamenty, ale nemají stejné pravomoci. Parlamenty mají zákonodárnou a zpravidla

---

¹⁷ ANTOŠ Marek, *Principy voleb v České republice*, Linde Praha, a.s. - právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví, 2008, str. 14 – 15.

¹⁸ FILIP J., *Ústavní právo České republiky, I. díl: Základní pojmy a instituty*, Masarykova univerzita v Brně, Doplněk, 2003, 4. vydání, str. 430.

¹⁹ Ústava České republiky, č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb. a 515/2002 Sb.

i ústavodárnou funkci. Někdy mohou jmenovat či volit určité představitele výkonné či soudní moci, kontrolovat výkon moci a správu věcí veřejných.

Česká republika je pokládána za tzv. parlamentní demokracii, což znamená, že Parlament má v Česku mimořádné postavení ve vztahu k výkonné moci, a to především pokud se jedná o dolní komoru Parlamentu ČR, o Poslaneckou sněmovnu.

Parlament České republiky jako celek volí hlavu státu, prezidenta. Poslanecká sněmovna schvaluje programové prohlášení vlády a bez tohoto souhlasu se vláda nemůže ujmout úřadu. Sněmovna může vládě vyslovit nedůvěru. Také v rámci zákonodárné moci Parlamentu přísluší Poslanecké sněmovně výjimečné postavení. Návrhy všech zákonů se předkládají Poslanecké sněmovně. Poslanecká sněmovna schválený návrh zákona postoupí Senátu. Jestliže Senát návrh zákona zamítne, hlasuje o něm Poslanecká sněmovna znovu. Pak může ale být návrh zákona přijat, jestliže je schválen nadpoloviční většinou všech poslanců. Sněmovna může přehlasovat i prezidentské veto zákona. Návrh zákona o státním rozpočtu a návrh státního závěrečného účtu se projednává na veřejné schůzi Sněmovny a usnází se o nich pouze Poslanecká sněmovna. Jsou tedy schvalovány bez Senátu.²⁰

Poslanecká sněmovna má 200 poslanců, kteří jsou voleni na dobu čtyř let. Volby do obou komor se konají ve lhůtě počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období a končící dnem jeho uplynutí. Uskutečňují se tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Pro obě komory Parlamentu bylo aktivní volební právo ohraničeno věkem 18 let. Pro volby do Poslanecké sněmovny je umožněno občanům volit v zahraničí, a to na zastupitelských úřadech České republiky. Poslancem Parlamentu může být zvolen každý občan České republiky, který má právo volit a dosáhl věku 21 let. Při volbách do Poslanecké sněmovny musí být uchazeč o zvolení např. na kandidátní listině politické strany, hnutí či koalice, musí dát písemný souhlas s kandidaturou obsahující čestné prohlášení, že nejsou známy překážky volitelnosti, může být jen na kandidátní listině jedné politické strany, hnutí či koalice apod.

Článek 26 Ústavy definuje mandát v Parlamentu jako volný když říká, že: „*poslanci a senátoři vykonávají svůj mandát osobně v souladu se svým slibem a nejsou přitom vázáni žádnými příkazy.*“²¹

²⁰ Ministerstvo vnitra České republiky: *Volby a volební předpisy*, [online]. [cit. 23. září 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/volby/predpisy.html>>.

²¹ Ústava České republiky, č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb. a 515/2002 Sb.

To znamená, že se poslanec nemusí při rozhodování o hlasování ohlížet ani na názory voličů, kteří ho volili, ani na názor politické strany, hnutí či koalice, které jej kandidovaly. Poslanec není odvolatelný voliči ani politickou stranou, což je v některých zemích možné. Poslanecký mandát zaniká

- (a) odepřením slibu nebo složením slibu s výhradou,
- (b) uplynutím volebního období,
- (c) vzdáním se mandátu,
- (d) ztrátou volitelnosti,
- (e) rozpuštěním Poslanecké sněmovny,
- (f) vznikem neslučitelnosti funkcí. S funkcí poslance je neslučitelný výkon úřadu prezidenta republiky, funkce soudce a další funkce, které stanoví zákon.²²

V případě zániku mandátu poslance v průběhu volebního období nastupuje na jeho místo náhradník - ten, kdo je na kandidátní listině v příslušném kraji původního poslance uveden na prvním místě za kandidáty, kteří mandát získali.

K technickým podmínkám voleb patří též Ústavou stanovená zásada, že řádné volby do Poslanecké sněmovny se konají ve lhůtě, počínající třicátým dnem před uplynutím volebního období končící dnem jeho uplynutí. Byla-li Poslanecká sněmovna rozpuštěna, konají se volby do šedesáti dnů po jejím rozpuštění. Toto pravidlo konkretizuje současné znění volebního zákona v zásadě, že volby do Parlamentu České republiky se konají ve dvou dnech, kterými jsou pátek a sobota.

Do Poslanecké sněmovny nemůže kandidovat nezávislý kandidát. Své přihlášky k volební registraci mohou podat pouze strany, hnutí případně koalice, a to nejpozději do 66. dne před dnem voleb okresnímu úřadu v sídle kraje, kterého se kandidátní listina týká. Činí tak prostřednictvím svého zmocněnce. Po uplynutí 60. dne přede dnem voleb nelze již doplňovat do kandidátní listiny další kandidáty ani vzájemně měnit jejich pořadí. Kandidát se ale může ještě do 48 hodin před zahájením voleb vzdát písemně své kandidatury. Ve stejném časovém úseku může zmocněnec politické strany, politického hnutí nebo koalice jeho kandidaturu odvolat.

Použití systému poměrného zastoupení je spojeno s votem listinným, kdy se nehlasuje o individuálních kandidátech, ale i o skupinách kandidátů. Podle volebního zákona se volby do Poslanecké sněmovny konají ve volebních krajích. Volebními kraji

---

²² *Ministerstvo vnitra České republiky: Volby a volební předpisy*, [online]. [cit. 23. září 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/volby/predpisy.html>>.

jsou vyšší územní samosprávné celky, vymezené ústavním zákonem č.347/1997 Sb. ve znění ústavního zákona č.176/2001 Sb.

Počet poslanců, kteří jsou v krajích voleni, není tedy jednotný a předem daný. Podle volebního zákona musí volič hlasovat osobně, zastoupení není přípustné. V prostoru, určeném pro úpravu hlasovacích lístků, nesmí být nikdo přítomen zároveň s voličem, a to ani člen okrskové volební komise nebo zvláštní okrskové volební komise. Tajnost voleb je v zákoně vyjádřena jako povinnost: „*Voliči, který se neodebral do prostoru určeného pro úpravu hlasovacích lístků, okrsková volební komise nebo zvláštní volební komise hlasování neumožní.*“²³

Určité regulaci podléhá i volební kampaň. Protože politické strany jsou existenčně závislé na výsledku voleb, mají tendenci nejen představovat svůj vlastní program, ale též diskreditovat program a kandidáty konkurenčních stran. I na tuto skutečnost pamatuje volební zákon, podle něho musí volební kampaň probíhat čestně a poctivě, zejména nesmí být o kandidátech a politických stranách nebo koalicích zveřejňovány nepravdivé údaje. V době začínající 16 dnů a končící 48 hodin před volbami do Poslanecké sněmovny mají kandidující politické strany ´politická hnutí a koalice vyhrazeno v Českém rozhlasu celkem 14 hodin a celkem také 14 hodin v České televizi v rámci jejich vysílacích okruhů bezplatně poskytnutého vysílacího času. Ten se jim rozdělí rovným dílem a ony mají odpovědnost za obsah těchto pořadů. Termíny vysílacích časů se určí losem.

Protože prezentace předvolebních a volebních průzkumů je vnímána jako zvláštní druh ovlivňování voličů, zákon stanoví, že v době počínající třetím dnem před dnem voleb a končící ukončením hlasování nesmějí být žádným způsobem tyto výsledky zveřejňovány. Ve dnech voleb je zakázána volební agitace pro politické strany, koalice a kandidáty v objektu, v němž je umístěna volební místnost a v jeho bezprostředním okolí.²⁴

2.8 Volební systém ČR do PSP po roce 1989

Původní volební systém pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, který byl koncipován po roce 1989 a naposledy aplikován ve volbách 1998, byl založen na principu poměrného zastoupení.

---

²³ Ministerstvo vnitra České republiky: *Volby a volební předpisy*, [online]. [cit. 23. září 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/volby/predpisy.html>>.

²⁴ Ministerstvo vnitra České republiky: *Volby a volební předpisy*, [online]. [cit. 23. září 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/volby/predpisy.html>>.

Volič měl jeden hlas, který odevzdával krajské kandidátní listině vybrané strany. Ta měla charakter vázané listiny, na níž volič mohl teoreticky měnit pořadí kandidátů čtyřmi preferenčními hlasy. Rozdělování poslaneckých mandátů probíhalo ve dvou skrutiniích, kterých se mohly zúčastnit pouze strany, jejichž volební výsledek v rámci celé republiky překročil volební klauzuli pěti procent platných hlasů (dvoučlenné koalice 7 %, trojčlenné koalice 9 % a vícečlenné koalice 11 %).

V prvním skrutiniu byly mandáty rozdělovány na úrovni osmi volebních krajů pomocí Hagenbach-Bischoffovy formule. Volební kraje byly dány starým územně správním členěním, tj. sedm krajů a hlavní město Praha. Kraje neměly trvale přisouzený počet mandátů, ty jim byly přidělovány podle volební účasti na základě republikového mandátového čísla vypočteného pomocí Hareovy formule. V průměru připadalo 25 mandátů na jeden kraj (např. ve volbách 1996 a 1998, obdržel nejmenší Jihočeský kraj 14 a největší Jihomoravský 41 mandátů). Nevyužití hlasy stran z prvního skrutinia se převáděly do druhého skrutinia, které se konalo v jediném obvodu v rámci celé republiky. Zde byly zbytkové hlasy z krajů jednotlivých stranách sečteny a mandáty dále přisuzovány opět pomocí Hagenbach-Bischoffovy formule. Přidělovalo se tolik mandátů, kolik jich nemohlo být rozděleno v prvním skrutiniu na úrovni krajů. Pokud ani po prvním výpočtu druhého skrutinia nebyly obsazeny všechny mandáty ve Sněmovně (200), byly zbylé mandáty ve druhém výpočtu přisouzeny stranám vykazujícím největší zbytek dělení. Ve druhém skrutiniu byly mandáty přidělovány podle kandidátních listin, které strany sestavovaly až po ukončení prvního skrutinia, tedy v době, kdy jsou již známy výsledky z krajů.²⁵

2.9 Změny volebního systému v letech 2000, 2002

Zákon č.204/2000 Sb. pro volby Parlamentu České republiky (a jeho novela 37/2002) vnesl do volebních pravidel výraznou změnu. Byly změněny čtyři základní oblasti, a to: velikost volebních obvodů, volební formule, uzavírací klauzule a počet a charakter skrutinií. Částečně upraven byl i nejdůležitější sekundární princip, kterým je charakter kandidátních listin.

§ 50 rozhodl, že nadále bude při volbách poslanců Parlamentu České republiky používána d'Hondtova metoda. Nejčastějším zdůvodněním této změny je to, že umožňuje přidělení všech mandátů v jednom kole. Metoda je navíc výhodná pro větší strany. § 49 nového volebního zákona zvýšil kvorum pro postup koalic stran do skrutinia:

---

²⁵ NOVÁK M., LEBEDA T., a kol, *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*, vydavatel Aleš Čeněk, str. 232 – 234.

- (a) pro strany a hnutí zachoval i nadále kvorum pět procent
- (b) pro dvoučlenné koalice bylo stanoveno kvorum 10 %
- (c) pro tříčlenné 15 %
- (d) pro čtyř a vícečlenné koalice 20 % z celkového počtu hlasů za celé Česko.

Stanovil zároveň, že v případě, kdy do skrutinia nepostoupí alespoň dvě koalice nebo jedna koalice plus jedna strana, kvorum se snižuje v případě (a) na čtyři procenta, (b) na šest, (c) na osm a (d) na deset procent. Tento zákon zvýšil počet volebních obvodů ze sedmi krajů na 35 obvodů, čímž měl omezit možnosti malých stran ve volbách.²⁶

Podle některých propočtů, které nekalkulují se změnou volebního jednání v důsledku úprav volebních pravidel, by při takovémto posunu metody výpočtu mandátů, kvora a množství obvodů obdržely dohromady ČSSD a ODS v roce 1998 při 60 % hlasů celkem 93 % mandátů.²⁷

Na základě prezidentského podání Ústavní soud zrušil zvýšení počtu volebních obvodů, ale zachoval d'Hondtovu metodu i změnu kvora.

Významnou úpravou je též poskytnutí možností volit krajanům v zahraničí. Nejedná se o technickou úpravu, ale přesto je takovéto rozšíření volebního práva významným strukturálním zásahem do volebního systému. Hlasy občanů trvale žijících nebo dočasně se zdržujících mimo Českou republiku jsou soustředěny do kraje, který byl pro tento účel vybrán losem (losuje se před každými volbami). Znamená to, že zahraniční voliči mají možnost ovlivnit volební výsledek volebního klání právě v konkrétním kraji. Zahraniční volební výsledek se většinou výrazně liší od celkového výsledku, i od výsledku ve vylosovaném kraji. Do celkového výsledku voleb v kraji přesto může promluvit. Nikoli pro odlišné hlasování krajanů, ale proto, že kraj s větším počtem voličů může získat mandát navíc na úkor jiného kraje.

První změnou, která se týkala mechanismu rozdělování mandátů, bylo nahrazení původní Hagenbach-Bischoffovy volební formule D'Hondtovým dělitelem.

Při prvních volbách, kde se tato D'Hondtova metoda použila, byla aplikována ve 14-ti nových krajích, nikoli v 8 starých krajích, a byla použita v jediném skrutiniu (v kombinaci s metodou největších zbytků). Hodnota uzavírací klauzule pro jednotlivé

---

²⁶ NOVÁK M., LEBEDA T. a kol, *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*, vydavatel Aleš Čeněk, str. 234 – 237.

²⁷ FISCHER Jakub, *Volební výzkumy a „statistické“ chyby*, GRADA, 2007, 1. vydání, str. 75.

strany zůstala nezměněna na úrovni 5 %. K posunu došlo u hodnot pro volební koalice. Původní volební systém vyžadoval 7 %, 9 % a 11 % pro dvoučlenné, tříčlenné a více než tříčlenné koalice. Strany tak měly být motivovány k předvolební spolupráci, jelikož např. koalice složené za dvou stran stačilo k postupu do skrutinia dohromady 7 %, namísto dvakrát 5 %, když by kandidovaly obě strany samostatně. Nový volební zákon si ponechal ze zrušené opozičně smluvní volební reformy tzv. aditivní kvórum. Znamená to, že strany nejsou výší klauzule motivovány k předvolební spolupráci, jelikož se uzavírací klauzule zvyšuje vždy o pět procent přímo úměrně počtu koalujících stran. Konkrétně tedy 10 %, 15 % a 20 % pro dvoučlenné, tříčlenné a více jak tříčlenné koalice.²⁸

Z technického hlediska můžeme říci, že tato novinka výsledek dosud jediných voleb konaných podle tohoto nového systému neovlivnila. Neexistovala žádná taková koalice, která by za nových podmínek nepostoupila do skrutinia, zatímco za starých podmínek ano. Svou psychologickou roli však aditivní kvórum sehrálo. Jedním z hlavních motivů předvolebního rozpadu Čtyřkoalice byla téměř jistě obava z vysoké uzavírací klauzule. Sloučení US a DeU a exkomunikování ODA bylo naprosto racionálním opatřením proti hrozící klauzuli.

Hodnota uzavírací klauzule pro jednotlivé strany (5 %) se nezměnila. Stále zůstává dominantní proměnnou ovlivňující charakter volebních výsledků do Sněmovny. Zrušení druhého skrutinia se jeví jako krok zkvalitňující volební systém. Vypuštění druhého skrutinia bylo do značné míry dáno také výběrem volební formule. D'Hondtův dělitel, na rozdíl od původní Hagenbach – Bischoffovy kvóty, rozděluje všechny mandáty přímo na úrovni základních volebních obvodů (v našem případě 14 krajů). Není tedy co do druhého skrutinia přesouvat.

Redefinování hranic, změna počtu a tím i velikosti volebních obvodů je změnou velmi významnou. Na místo původních osmi bylo ustaveno čtrnáct nových volebních krajů. Tyto obvody se přesně kryjí s novým krajským samosprávním členěním. Z tohoto pohledu se jedná o změnu nanejvýše logickou a smysluplnou. Jaký jiný geografický celek by mohl být lépe obhajitelný v roli volebního obvodu, než právě samosprávný kraj? To však s sebou přináší i některá úskalí, popřípadě nové politické souvislosti.

Nový volební systém se stal systémem dvou tváří. Na jedné straně ve většině krajů přináší velmi poměrné výsledky, avšak ve čtyřech největších krajích lze těžko

---

²⁸ NOVÁK M., LEBEDA T. a kol, *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*, vydavatel Aleš Čeněk, str. 234 – 237.

hovořit o přiblížení kandidátů jejich voličům. Více jak třicetimístná kandidátní listina, při současné metodě voličských preferencí, je opět příležitostí pro politické strany, jak do dolní komory parlamentu propašovat množství nevýznamných kandidátů. Volič je v takové situaci bezmocný. Na druhé straně, ve dvou nejmenších krajích je situace zcela opačná. Volba stran má v takto malých volebních obvodech šanci stát se více personalizovanou.²⁹

V diskusi o reformě veřejné správy se ozvalo nemálo kritických hlasů k počtu nových krajů. Namítá se například, že jsou příliš malé, když pro účely podpory regionálního rozvoje z EU se musely vytvořit větší územní celky. Druhou stránkou je to, že se uvolnil prostor pro ožívování potlačeného regionálního a lokálního patriotismu, jehož projevem byly sílící požadavky na obnovení čtrnácti dřívějších krajů, jež existovaly před jejich omezením na osm v roce 1960. V roce 1960 se tak stalo bez zjevného odporu občanů, protože ti neměli možnost své názory svobodně vyjadřovat.

Návrhy na krajské uspořádání se historicky vztahovaly k župnímu zřízení z roku 1920. Bylo tomu tak i proto, že v historii národů nová řešení vždy navazují na předcházející, což jim dává sílu kontinuity, zakotvenosti ve společenském vědomí. Tak se tato nová řešení stávají pro společnost snadněji přijatelná. Zákon z roku 1920 zřizoval 14 žup. Stanovení čtrnácti žup reflektovalo regionální uspořádání, jak se vyvinulo z průběhu dějinného vývoje. Desítky let nestačily, možná i vzhledem k nedemokratické povaze režimu, zpřetrhat vazby k předchozímu územnímu uspořádání.³⁰

Základní vlastnosti charakteru kandidátních listin zůstaly nezměněny. Jedná se stále o vázané kandidátní listiny, tedy nikoliv o volné. Znamená to, že rozhodující vliv na personální strukturu kandidátních listin mají politické strany.

Volič se může pokusit ovlivnit pořadí kandidátů na listině pomocí preferenčních hlasů. Předchozí volební systém dával voličům čtyři fakultativní preferenční hlasy. Preferenční hlasy nebylo možno kumulovat. Aby měl některý z kandidátů na nevolitelném místě šanci být zvolen, musel získat alespoň 10 % preferenčních hlasů z celkového počtu hlasů, které byly odevzdány pro stranu. Potom byl úspěšný kandidát katapultován na první místo na kandidátní listině.

---

²⁹ NOVÁK M., LEBEDA T., kol *Volební a stranické systémy ČR v mezinárodním srovnání*, vydavatel Aleš Čeněk, str. 237 – 240.

³⁰ JIČÍNSKÝ Zdeněk, *Ústava České republiky v politické praxi-výběr článků z parlamentních vystoupení z let 1996-2006*, Linde Praha, 2007, str. 152 - 154

Nová úprava vycházela ze stejného principu, ale byla změněna dvě kritéria. Počet preferenčních hlasů byl zúžen ze čtyř na dva. A desetiprocentní hranice se zdála poslanců, příliš vysoká (Nejaktivnější byli poslanci, kteří ve stranických primárkách příliš neuspěli a skončili na nevolitelném místě). Padly i návrhy na tříprocentní hranici, ale konečná úprava volebního zákona je 7 %.

Ve volbách do poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2010 se systému preferencí hojně využívalo a do sněmovny neprošly některé „známé tváře“ jako např. Ivan Langer.

2.10 Další vývoj volebního systému - možné scénáře

Časté povolební vládní krize podněcují mnohé úvahy o dalším vývoji českého volebního systému. Podívejme se nyní na některé diskutované scénáře.

Část ODS se nechala inspirovat italským mechanismem volebního bonusu pro vítěze. Italský systém voleb do Poslanecké sněmovny je založen na tom, že vítězná koalice získá minimálně 54 % poslaneckých míst a chtěla by jej vnést do systému našeho.

V českém případě by znamenal buď to, že by vítězná strana získala automaticky těsně nadpoloviční většinu v Poslanecké sněmovně (např. 102 hlasy) při českých 200 poslancích. Druhou možností je, že vítězná strana získá několik (např. 10) křesel navíc, což zase nezabrání potenciálnímu volebnímu patu. Systém volebního bonusu navíc stimuluje uspořádání politické scény do dvou velkých volebních bloků, což nemá v českém prostředí tradici. Máme jen negativní zkušenost s jediným volebním blokem - Národní frontou Čechů a Slováků (v letech 1946-1989). Pravolevé blokové uspořádání by mohlo vést k vážné identitní krizi na levé straně politického spektra (ve vztahu mezi komunisty a sociálními demokraty).

Další variantou je přímo ústavní změna systému z poměrného na dvoukolový většinový volební systém. Optimálně po francouzském modelu, kdy do 2. kola postupují všichni kandidáti, kteří získali více než 12,5 % hlasů. Tato změna by měla realizovat také nové vymezení role Senátu (např. jako nepřímě voleného sněmu zástupců regionů po vzoru německé Bundesrat).³¹

Možností je i modernizace způsobu hlasování. V době masového rozšíření Internetu a mobilních telefonů nás nemůže překvapit, že se objevují snahy využít těchto

---

³¹ HIRTLOVÁ P., SRB V., *České volební principy v proměnách času*, vydalo Nezávislé centrum pro studium politiky Kolín, 2006, str. 39 – 40.

prostředků i pro účely voleb. Nové technologie však nelze zavádět bez toho, aby byly podrobně zváženy všechny jejich důsledky. Jednoznačně jde o důležitou výzvu, která stojí nejen před politickou reprezentací, ale především před odborníky z oblasti vědy, politologie i informačních technologií. I ve 21. století stále platí, že největší hodnotou demokratických voleb musí být jejich svoboda.³²

3 ANALÝZA POLITICKÝCH STRAN A VÝSLEDKY VOLEB DO PSP 2010

3.1 Obecná definice a funkce systému politických stran

Politickou stranu lze v nejobecnější rovině definovat jako trvaleji existující seskupení osob, které se shodnou na určitých základních společných idejích, zájmech a cílech a usilují o to, aby získaly nebo udržely politickou moc. Tato definice je poměrně obecná, protože zahrnuje nejen strany v současných demokratických zemích, ale i strany v totalitních či autoritativních režimech, ilegální strany, exilové strany apod. Definice, již lze vztáhnout na naprostou většinu stran v soudobých demokraciích, zní následovně: „*Jedná se o dobrovolné, otevřené a trvalé organizace, jejichž členové mají společné představy a zájmy. Strany usilují o získání politické moci a chtějí tohoto cíle dosáhnout ve volbách.*“³³

Politické strany jsou jedním z nedůležitějších aktérů v soudobých politických systémech. Postupně získaly významnou roli při formulaci zahraniční politiky státu a samy se staly aktérem mezinárodních vztahů tím, že vstupovaly do kontaktů se subjekty v zahraničí bez apriorní vazby na oficiální politiku vlastního státu.

Některé definice předpokládají, že stranický systém může existovat pouze v rámci státu, tzn. stranickým systémem se rozumí strukturální složení souhrnu politických stran ve státě. Další podmínkou je, že strany jsou účastny soutěže o exekutivní moc. Ve Staats-Lexikonu se tvrdí: „*Pokud se politické strany, které soutěží o vládní moc a o vliv na rozhodovací proces, nacházejí v jednom politickém systému, potom se souhrn pravidelností v jejich vzájemných vztazích označuje jako systém*

---

³² ANTOŠ Marek, *Principy voleb v České republice*, Linde Praha, a.s. - právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví, 2008, str. 180 – 181.

³³ FIALA P., MAREŠ M., SOKOL P., *EUROSTRANY - Politické strany na evropské úrovni*, vydala Společnost pro odbornou literaturu - Barrister a Prínipal Brno, 2007, str. 13.

politických stran“. To předpokládá, že mezi stranami existuje vědomí vzájemné konkurence a ke vzájemné soutěži by měl existovat určitý vymezený prostor.³⁴

Funkcemi stranického systému se rozumí především funkce reprezentativní, kterou se rozumí dlouhodobá reflexe relevantních společenských konfliktů (např. etnického, konfesního či ekonomického druhu) do systému politických stran a jejich projekce do politického systému. V rámci této funkce je třeba zkoumat poměr stran ke stávajícím politickým strukturám, model vztahů mezi stranami a zájmovými skupinami, „responzivní“ kapacitu stranického systému s ohledem na nové společenské výzvy, popřípadě na sociální hnutí, která je zastupují a programy politických stran a programy (volební a základní) politických stran.

Dále funkce legitimační, jejímž obsahem je především možnost participace členů na důležitých vnitrostranických rozhodovacích procesech. Míra vnitrostranické participace je obsažena v rozsáhlé přítomnosti politických stran (myšleno v teritoriu), ve vysokém stupni autonomie teritoriální, lokální organizace vůči stranické centrále a pokud možno malé a přehledné velikosti této lokální stranické organizace. Z hlediska „oligarchické“ struktury výběru předsednictva strany je důležitý nízký stupeň frakcionalizace uvnitř strany, tradičně vysoká stranická disciplína, silná závislost stranických aktivistů na výkonu patronátu jejich strany a schopnosti strany nabídnout významné možnosti kariéry, a tím dosáhnout „pacifikace“ členů stranické elity.

Při zkoumání významu politických stran pro rekrutování elit je třeba zásadně rozlišovat mezi politickou elitou (držiteli vládních úřadů a parlamentních mandátů) a ostatními částmi elity (např. správní elity, mediální elity, hospodářské elity). Jako indikátor pro potenciál vlivu stran uvnitř rozdílných politických a stranických systémů na rekrutování a selekci členů politické elity se nabízí řada kritérií, jako je podíl a služební doba členů parlamentu nesvázaných s politickou stranou, podíl a služební dobu bezpartijních členů vlády, personální propojení funkcí předsedy vlády a předsedy dominantní vládní strany, podíl ministrů, kteří jsou členy dominantní vládní strany, podíl ministrů, kteří jsou členy předsednictva své strany, atd.

Integrační funkce se nevztahuje pouze na zapojení mimostranických a mimoparlamentních sociálních hnutí do stávajícího stranického systému (což je zmíněno již v souvislosti s reprezentační funkcí), ale obecně na zapojení občanů do stávajícího politického společenství. Dimenzemi politické integrace jsou volební

---

³⁴ FIALA P., MAREŠ M., SOKOL P., *EUROSTRANY - Politické strany na evropské úrovni*, vydala Společnost pro odbornou literaturu - Barrister a Prínipal, Brno, 2007, str. 19.

účast, druhým výchozím bodem je analýza organizačního integračního výkonu stranického systému (především dlouhodobé vývojové tendence početního stavu členské základny) a porovnání síly a postavení stran, které jsou nositelkami systému a stran, jež jsou vůči systému v opozici.

Inovace, která je pojímána jako přizpůsobení systému na nové podněty a výzvy je základní předpoklad pro zachování systému. Základními faktory inovace je schopnost umožnit změnu vlády (tzv. alternace), význam ideologických a věčných rozdílů mezi potenciálně alternujícími stranami, respektive bloky a schopnost vládnoucích stran realizovat cílenou reformní politiku.³⁵

3.2 České politické subjekty v roce 2010

V roce 2010 bylo Ministerstvem vnitra České republiky registrováno 76 aktivních politických stran a 31 politických hnutí. Většina z nich má z perspektivy českého politického systému zanedbatelný význam a některé subjekty působí pouze lokálně.

V českém prostředí dochází k překrývání liberální a konzervativní ideologické rodiny. České parlamentní pravicové strany stojí na konzervativních politických základech, ovšem jejich programy obsahují liberální prvky, především v ekonomické oblasti. Ideologická rodina komunistických stran je v českém stranickém systému zastoupena Komunistickou stranou Čech a Moravy (KSČM), Komunistická strana Československa (KSČ), původně odštěpená od KSČM, se neprosadila.

Socialistické a sociálně demokratické strany jsou reprezentovány stabilní Českou stranou sociálně demokratickou (ČSSD) a dosud neparlamentní Stranou Práv Občanů ZEMANOVCI.

Liberální ideologické prvky se ve stranickém systému ČR projevují především ve frakcích pravicových, politicky spíše konzervativních stran – Občanská demokratická strana (ODS), TOP09 a menšími subjekty jako je Unie svobody - Demokratická unie (US-DEU). Prvky přímé demokracie hlásají Věci veřejné.

Křesťansko demokratické strany v ČR zastupuje Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová (KDU- ČSL). Před svým splnutím s ODS v roce 1995 do této skupiny patřila Křesťanskodemokratická strana (KDS).

Čistě konzervativní strany jsou v českém prostředí marginální a profily se především na ostré kritice komunistů nebo pořádků vůbec – Suverenita Jany Bobošíkové, Pravý blok www.cibulka.net, Konzervativní strana.

---

³⁵ FIALA P., MAREŠ M., SOKOL P., *EUROSTRANY - Politické strany na evropské úrovni*, vydala Společnost pro odbornou literaturu - Barrister a Prinsipal, Brno, 2007, str. 217 – 221.

Extrémně pravicové strany byly v minulosti reprezentovány především Republikány Miroslava Sládka, v současnosti Dělnickou stranou sociální spravedlnosti (DSSS), Českou pirátskou stranou, Národně demokratickou stranou a dalšími.

Rolnické strany se po roce 1989 neprosadily, postupně se slučovaly s jinými subjekty, popřípadě zanikaly. Ekologické strany v českém prostředí reprezentuje Strana zelených.

Ideologická rodina regionálních a etnických stran byla díky vlně moravanství v první polovině devadesátých let zastoupena v Parlamentu Hnutím za samosprávnou demokracii – Společností pro Moravu a Slezsko (HSD-SMS). V současné době nemají moravské politické subjekty významnější vliv, existuje např. Koruna Česká (monarchistická strana Čech, Moravy a Slezska) nebo Moravané. Příkladem etnických subjektů jsou marginální Romská občanská iniciativa ČR a Romská demokratická sociální strana, Organizace nezávislých Rumunů.

Kromě výše uvedených případů existují na české politické scéně subjekty nezařaditelné do žádné ideologické rodiny. V první řadě se jedná o hnutí nezávislých (Občané.cz, Strana svobodných občanů, SNK Sdružení nezávislých a Nezávislí), která využívají antistranických nálad části veřejnosti.

V českém prostředí neuspěly politické subjekty orientované na úzký segment populace - Důchodci za životní jistoty, Strana českých podnikatelů, živnostníků a rolníků, Strana drobných podnikatelů apod.³⁶

3.3 Strany a hnutí, které se zúčastnily voleb do PSP 2010

Kandidátku podalo 27 stran a hnutí (o 5 více než do neuskutečněných předčasných voleb v roce 2009), z toho 15 ve všech volebních krajích. Nejvíce kandidátek, 22 bylo podáno v Praze, zatímco v Ústeckém, Karlovarském a Pardubickém kraji kandidovalo pouze po 16 subjektech. Jen 15 seskupení tak mělo kandidáty ve všech krajích, a tím i výraznější šance na vstup do dolní komory.

Nakonec se v květnových volbách do Sněmovny o poslanecké mandáty ucházelo celkem 26 stran a hnutí, což je stejný počet jako při minulých volbách před čtyřmi lety. Mezi zajímavostmi lze uvést, že vyškrtuta byla jediná strana s neobvyklým názvem "Ježíš je Pán". Do voleb se přihlásila jen v Moravskoslezském kraji, kde ale byla její kandidátka odmítnuta, vzhledem ke skutečnosti, že z kandidátní listiny

---

³⁶ CABADA L., ŠANC D., *Český stranický systém ve 20. Století*, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r. o., 1. vydání, 2005, str. 152 – 153.

této politické strany odstoupil jediný kandidát. Dále strana Občané.cz se opožděným předložením přihlášky připravila o možnost kandidovat i v Ústeckém kraji. SPR-RSČ zase nezaplatila volební příspěvek v pěti regionech a zůstala tak ve hře jen ve Středočeském a Libereckém kraji.³⁷

Volebním lídrem ODS měl být původně Mirek Topolánek, ale po rezignaci na tento post byl 1. dubna nahrazen Petrem Nečasem. Došlo též nejprve k nepravomocnému a později i k pravomocnému rozpuštění Dělnické strany, ale její někdejší členové a sympatizanti ve volbách kandidovali za Dělnickou stranu sociální spravedlnosti.

O 200 křesel v dolní komoře parlamentu tak „bojovalo“ celkem 5 056 kandidátů. To bylo jen o 46 více než při volbách v roce 2006. Na jedno poslanecké křeslo tak připadalo zhruba 25 uchazečů.

3.4 Předčasné volby, jejich zrušení a termín řádných voleb do PSP 2010

Před volbami do dolní komory v roce 2010 vládla úřednická vláda Jana Fischera, která se původně opírala o podporu ODS, ČSSD a Strany zelených. V březnu 2010 Strana zelených vládu podporovat přestala.

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2010 se uskutečnily 28. a 29. května 2010. Volbám v roce 2010 předcházely zrušené předčasné volby do PSP ČR 2009 plánované na pátek 9. a sobotu 10. října 2009. Tyto zrušené předčasné volby měly zkrátit páté volební období Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, cestou přijetí jednorázového ústavního zákona o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny. Tento ústavní zákon byl však zrušen Ústavním soudem 10. září 2009.

Takto tento okamžik okomentoval server Aktualne.CZ takto: „**Brno - Pár minut po čtvrté hodině se v Česku stala historická věc. Poslanec Miloš Melčák se ve čtvrtek zapsal do učebnic ústavního práva. Stížnost poslance Miloše Melčáka podpořilo 13 soudců z 15. Odlišná stanoviska proti nálezu uplatnili soudci Vladimír Kůrka a Jan Musil. Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat. Nález je účinný dnešním dnem, nikoli až vyhlášením ve Sbírce zákonů.**

---

³⁷ Novinky.cz – Do voleb chtěla jít i strana Ježíš je Pán, její jediný kandidát ale odstoupil, [online] 9. 4. 2010 17:09. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/domaci/197154-do-voleb-chtela-jit-i-strana-jezis-je-pan-jeji-jediny-kandidat-ale-odstoupil.html>.

Ústavní soudci zrušili konání předčasných voleb. Rozhodli zrušit jak zákon o předčasných volbách, tak rozhodnutí prezidenta Václava Klause, kterým vypsal termín voleb. Jedná se o naprosto průlomové a precedentní rozhodnutí. Ústavní soud poprvé v historii zrušil ústavní zákon. Už je tedy stoprocentně jisté, že Češi o nových poslancích nerozhodnou 9. a 10. října, jak původně vyhlásil prezident, ale v jiném termínu. Celý spor o volby začal před 14 dny, kdy ÚS vyhověl stížnosti poslance Miloše Melčáka. V ní Melčák napadl ústavní zákon, jimž sněmovna sama sobě zkrátila na jaře funkční období. Soudci nejprve zastavili platnost vyhlášení termínu voleb, dnes pak rozhodli o neplatnosti. Podle ústavních soudců není možné měnit z momentálních nebo politických důvodů základní zákon země - ústavu. Soudce Pavel Holländer v nálezu naznačil, že nezastavit politiky teď, také by se v budoucnu mohli snažit nahradit pravomoci Ústavního soudu, pokud by odporovaly momentální politické vůli. Nebo ze stejných důvodů třeba oslabit pravomoci prezidenta.

"Zpochybnění základních právních jistot z politických důvodů je zpochybněním demokracie a vytváří potenciální nebezpečí nástupu autoritářství a totality. A není nic platné, že autoři tohoto precedentu neměli a nemají nic takového v úmyslu, a chtějí jen zajistit konání předčasných voleb," je uvedeno ve zprávě soudu.

Ústavní soudci v nálezu uvedli, že politici mohli řešení situace docílit i jinak než přijetím protiústavního zákona a to opakovaním hlasování o důvěře vlády. "Ústavní soud z toho vyvodil, že důvodem přijetí napadeného ústavního zákona se nestala rychlost vyřešení vládní krize, nýbrž posun data působení Poslanecké sněmovny až do termínu voleb," rozhodli soudci. Tím v podstatě řekli, že poslanci zákon přijali hlavně proto, aby si podrželi mandát (a poslanecký plat) až do voleb a nemuseli skončit dřív“³⁸

Výrok nálezu Ústavního soudu zní:

I. Ústavní zákon č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny, se zrušuje dnem 10. září 2009.

II. Rozhodnutí prezidenta republiky č. 207/2009 Sb., o vyhlášení voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, kontrasmované předsedou vlády, pozbývá platnosti současně s ústavním zákonem č. 195/2009 Sb., o zkrácení pátého volebního období Poslanecké sněmovny.

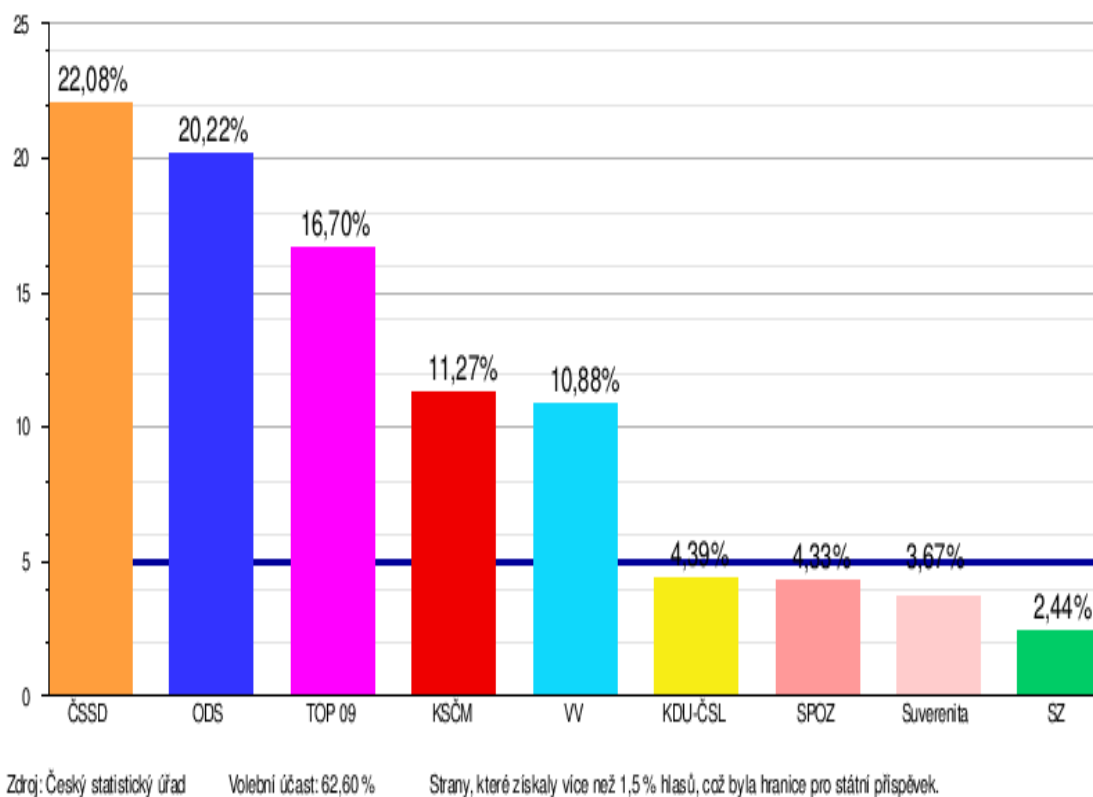
³⁸ Aktualne.CZ – Historický okamžik: Ústavní soud zrušil říjnové volby, [online] 10. 9. 2009 17:30, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo/clanek.phtml?id=647257>>.

3.5 Výsledky voleb do PSP 2010

Pětiprocentní volební kvórum pro vstup do sněmovny překročilo pět kandidujících politických subjektů, a to Česká strana sociálně demokratická, Občanská demokratická strana, TOP 09, Komunistická strana Čech a Moravy a Věci veřejné. Na kandidátce TOP 09 byli zvoleni členové politických hnutí „STAROSTOVÉ A NEZÁVISLÍ“ a Starostové pro Liberecký kraj, na kandidátce Věcí veřejných byli zvoleni členové strany SNK Evropští demokraté. Celkový počet politických subjektů, které jsou zastoupeny svými členy v dolní komoře, je osm, z toho šest politických stran a dvě politická hnutí.

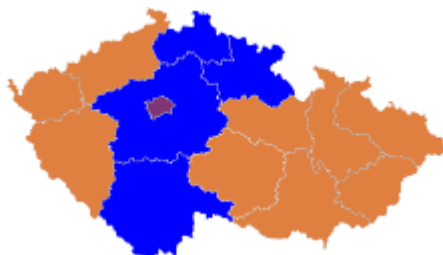
Vítězi voleb se stala ČSSD se 22 % hlasů, přičemž zvítězila v devíti krajích, druhé místo obsadila ODS s 20 % (zvítězila ve 4 krajích). Třetí místo obsadila TOP 09 se ziskem 17 % (zvítězila v Praze), čtvrté místo získala KSČM s 11 % a páté místo obsadily VV necelých 11 %. Další strany nepřekročily 5% kvórum a do sněmovny se tak nedostaly.

I. Graf volebních výsledků ³⁹

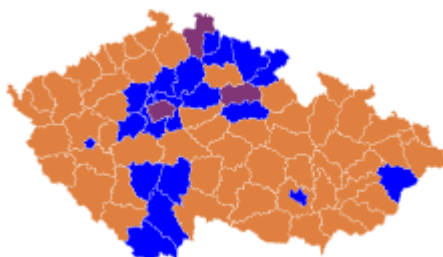

³⁹ ČT24.CZ - Výsledky voleb zveřejněny, [online] 29.5.2010 23:09. [cit. 30. května 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/vysledky-voleb.html>.

II. Vítězné strany v jednotlivých krajích ⁴⁰

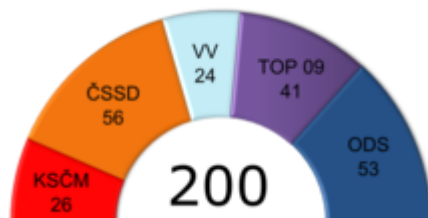

III. Vítězné strany v jednotlivých okresech ⁴¹

V nové sněmovně tak ČSSD získala 56 mandátů, ODS 53, TOP 09 získala 41 křesel, KSČM 26 a Věci veřejné 24 mandátů.

IV. Rozdělení mandátů v Poslanecké sněmovně po volbách 2010 ⁴²

Po skončení voleb a postupném zveřejňování výsledků rezignovalo několik lídrů stran; jako první rezignoval předseda KDU-ČSL Cyril Svoboda – jeho strana se poprvé v historii nedostala do české sněmovny. Dále rezignovalo na svoje funkce vedení Strany zelených v čele s Ondřejem Liškou, neboť Strana zelených se rovněž do sněmovny nedostala, získala pouhých 2,5 %, později ohlásil odchod z vedení strany Strana práv občanů ZEMANOVCI (SPOZ) i Miloš Zeman. Největším mediálním prohlášením

⁴⁰ ČT24.CZ - Výsledky voleb zveřejněny, [online] 29.5.2010 23:09. [cit. 30. května 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/vysledky-voleb.html>.

⁴¹ ČT24.CZ - Výsledky voleb zveřejněny, [online] 29.5.2010 23:09. [cit. 30. května 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/vysledky-voleb.html>.

⁴² ČT24.CZ - Výsledky voleb zveřejněny, [online] 29.5.2010 23:09. [cit. 30. května 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/vysledky-voleb.html>.

k výsledku voleb bezesporu bylo, že na tiskové konferenci 29. 5. 2010 v 19:30 oznámil rezignaci i předseda ČSSD Jiří Paroubek.

Zahraniční tisk se vyjadřoval k výsledkům voleb vcelku jednoznačně. „*České ČSSD se nevyplatilo svržení vlády Mirka Topolánka během českého předsednictví v Evropské unii ani odkládání voleb. Paroubkovi se vymstila přetaktizovaná partička, kterou sehrál minulý rok. Nejdřív sestřelil vládu Mirka Topolánka, a to přímo uprostřed českého předsednictví v EU. Pak se najednou lekl úspěchu a zablokoval podzimní volby. Byl si však jistý, že do května jeho podpora ještě vzroste*“, napsaly slovenské noviny a dodávají, že „*Paroubek zřejmě nepočítal s tím, jaké ekonomické problémy budou mít země s levicí u moci, zejména Řecko. Jakým skvělým terčem by pro ČSSD byla nestabilní vláda na čele s nepřiliš populárním Mirkem Topolánkem*“, poznamenala Pravda. „*Pokud by se volby konaly loni na podzim, nové strany TOP 09 a Věci veřejné by podle ní nemohly slavit takový úspěch jako o víkendu*“.⁴³

Také polské noviny si všimají toho, že Češi měli už dost dosavadních politických elit a místo pro pěkné sliby hlasovali pro terapii. „*Lidi v Česku unavila levicovo-pravicová válka vedená příšerným stylem*“, napsal v komentáři týdeník Polityka. „*Jednotná koalice, v níž stmelujícím prvkem může být věrnost rozpočtovému konservativismu*“, píše Rzeczpospolita. Zda taková koalice skutečně vznikne a zda bude fungovat efektivně, se teprve ukáže. „*Už nyní se dá ale říci, že Češi v jednom ohledu ukázali, že jsou dospělí. Vybrali si trošku bolestivou terapii místo pěkných slibů*“, hodnotí výsledky Rzeczpospolita.⁴⁴

„*Většina předpovědí v předvečer voleb počítala ne - li s přesvědčivým, tak jistým vítězstvím ČSSD. V ekonomické krizi mnozí kvitovali jejich sliby zvýšit penze a platy státních zaměstnanců, prodloužit mateřskou dovolenou a zajistit bezplatné vzdělávání a zdravotní péči*“, připomněl list Kommersant. „*Mnozí (v EU) se obávali, že ČSSD při přesvědčivém vítězství a sestavení menšinové vlády za podpory komunistů spustí ekonomiku na šikmou plochu ve snaze splnit těžko splnitelné sliby*“, dodal list Kommersant.⁴⁵

---

⁴³ ČT24.CZ – *Byla to třetí pražská defenestrace, komentuje výsledky slovenský tisk*, [online] 31. 5. 2010 19:58. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://ct24.cz/volby2010_byla_to_treti_prazska_defenestrace>.

⁴⁴ ČT24.CZ – *Byla to třetí pražská defenestrace, komentuje výsledky slovenský tisk*, [online] 31. 5. 2010 19:58. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://ct24.cz/volby2010_byla_to_treti_prazska_defenestrace>.

⁴⁵ ČT24.CZ – *Byla to třetí pražská defenestrace, komentuje výsledky slovenský tisk*, [online] 31. 5. 2010 19:58. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://ct24.cz/volby2010_byla_to_treti_prazska_defenestrace>.

4 ANALÝZA VÝSLEDKU VOLEB DO PSP ČR V ROCE 2010

Výsledky voleb a jejich rozbor je možno pojmout z několika hledisek. Jednak je zajímavé, jak se politické strany chovají v rámci svých kampaní v médiích, zda a jak dokážou svoje kampaně marketingově zvládnout, jak cíleně využívají domácí nebo zahraniční situaci a vazbu na Evropskou unii ve svých kampaních a volebních proklamacích, zda se předvolební výzkumy nějak odráží ve výsledcích voleb a jak jsou strany po volbách schopny dostát svým volebním slibům v kontextu případného vstupu do koalice.

4.1 Volební kampaň v médiích

Pokrytí volební kampaně v českých médiích signalizují na jedné straně kontinuálně vzrůstající kvalitu produkce vybraných tištěných médií a televizí, které například vyprodukovaly specializované a profesionálně zpracované volební přílohy, tematické série reportáží nebo velmi profesionálně vedené debaty krajských volebních lídrů. Na druhé straně lze ale konstatovat, že některým českým médiím chybí odvaha využít tuto mimořádnou událost k získání většího počtu čtenářů, kdežto ČT24 si svými debatami po jednotlivých krajích sledovanost zajistila.⁴⁶

4.1.1 Tištěná média

Výrazným trendem byla zjevná stranickost a angažovanost zejména tištěných médií a také výrazná personalizace a zjednodušené vnímání volebního souboje v neprospěch menších politických stran, stejně jako ve volbách 2006. Tématy volební kampaně pak spíše než volební program a zahraničně politické otázky byly jednak jednotlivé „domácí aféry“ (např. Topolánkova dovolená ve vile v Itálii, apod.) a jednak finanční a hospodářská krize a „hrozba řecké cesty“.

Proč se tedy český tisk choval tak výhradně stranicky? A proč se jednotliví lídři stali v důsledku mediální zkratky ztělesněním své strany? Proč se závěr kampaně v médiích odehrával jako duel předsedů ODS a ČSSD?⁴⁷

---

⁴⁶ *Tisková zpráva České televize – Speciální otázky Václava Moravce*, [online] 14. 4. 2010 18:37. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/specialni-ovm/>>.

⁴⁷ ČALOUD D., FOLTÝN T., HAVLÍK V., MATUŠKOVÁ A., *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006*, Centrum pro studium demokracie a kultury pro Institut pro srovnávací politologický výzkum Fakulty sociálních studií Masarykovy university, 1. vydání, 2006, str. 42.

4.1.2 Spin doctors

Odpověď na tyto otázky může dát vysvětlení termínu spin doctors. V českém kontextu se stejně jako ve všech volbách od roku 2006 stále častěji hovoří o amerikanizaci (ve smyslu modernizace) volební kampaně. S tímto trendem také souvisí zavádění metod politických public relations a jejich stále sofistikovanější použití ve vztazích s médii. Obecně lze politické public relations definovat jako sadu strategií a taktik, jejichž hnacím motorem je snaha vyvolat pozitivní dojem z aktivit jednoho politika a vrhnout negativní stín na činnosti opozice. Odborníci, kteří tuto činnost vykonávají pro jednotlivé strany a jejich frakce, jsou často označováni jako tzv. spin doctors. S profesionalizací přístupu politiků k vlastnímu public relations se vytvářejí vysoce kvalifikované týmy kolem jednotlivých spin doctors, kteří poté svoje komunikační schopnosti propůjčují tomu, kdo lépe platí.

Termín spin doctors byl poprvé použit při popisu mediálního týmu Ronalda Reagana. *Spin doctors* jsou profesionální *manažeři dojmu*, kteří se stali jakousi styčnou plochou mezi politiky a novináři. Novináři se na *Spin doctors* dívají jako na profesionální mistry v zakrývání pravd a demagogy. Spin doctors jsou experti na tvorbu publicity, vědí jak používat média pro svůj užitek a ovládají „umění“ televize politiky.⁴⁸

Proč vůbec spin doctors v 2. polovině 20. století vznikly? Za prvé nebylo možno medializovat na televizní obrazovce jednu celou politickou stranu a za druhé televize jako taková je vlastně postavena na zosobnění vnějšího světa. Vstupuje do soukromí domova diváka a vytváří mezi ním a komunikujícím politikem na obrazovce zdánlivě velmi intimní vztah a divákova pozornost se tak koncentruje zejména na osobní kvality politika. Důsledkem procesu personalizace politiky pak je situace, kdy jsou političtí lídři vybíráni podle mediální zdatnosti – schopnosti vypadat dobře na televizní obrazovce, být přesvědčivý a pohotový řečník, který dokáže využívat řeč těla a rezonovat s televizním publikem „vhodně zvoleným“ postojem i výrazem ve tváři. Z politiků se tak stávají herci a získávají postupně stejné charakteristiky jako tzv. celebrity – hranice mezi politiky, popovými a hereckými hvězdami, supermodelkami a populárními sportovci jsou od chvíle, kdy používají stejné komunikační prostředky, téměř neznatelná.⁴⁹

---

⁴⁸ LOUW E., *The Media and Political Process*, London: Sage, 2005, str. 297.

⁴⁹ ABRAHAMSON, J.B., *The Electronic Commonwealth. The impact of New Media Technologies on Democratic Politics*, New York: Basic Books, 1990, str. 87.

Můžeme říci, nyní po volbách do Parlamentu v roce 2010, že lídři všech politických stran, které byly zvoleny do Parlamentu České republiky, se staly fakticky také mediálními hvězdami a seřadili se na žebříčku oblíbenosti politiků na nejvyšších příčkách. Tahounem TOP 09 byl její předseda Karel Schwarzenberg, dále dobře známá tvář z televizní obrazovky pořadů TV NOVA, předseda Věcí Veřejných Radek John a samozřejmě mediální „buldozer“ Jiří Paroubek, předseda ČSSD. Ti všichni se na televizní obrazovce cítili jako doma. Poměrně zdařile jim sekundoval i dva měsíce před volbami jmenovaný volební lídr ODS, pozdější předseda ODS Petr Nečas.

4.1.3 Televize

Předvolební debaty lídrů politických stran bývají v anglosaském prostředí vítanou záminkou, jak přitáhnout pozornost širší veřejnosti. Televizní studia mají neobvyklou vizuální podobu, debatující politici stojí za pultíky, mají pevně stanovený čas na odpovědi, moderátoři jsou přísní, přesně určují témata diskuse, pořady bývají delší, než je obvyklé, a diskutující jsou konfrontováni např. s otázkami od novinářů v publiku. O využití podobných prvků se v českém případě pokusila už tradičně úspěšně Česká televize v pořadu Otázky Václava Moravce. Nicméně na rozdíl od USA, kde vystoupení politika v debatě může mít rozhodující podíl na volebním výsledku, v českém případě byly televizní duely mezi diváky vnímány jako atraktivní podívaná, kterou pak následně komentoval tisk, internetové servery a jejich diskuse.

Zajímavým aspektem televizních debat byl fakt, že jim předcházela, ale také následovala veřejná diskuse, která hodnotila výkon všech politických představitelů v tisku nebo na internetu. Sledování televize se stalo v tomto případě sociální aktivitou, což není v České republice u politických témat příliš obvyklé.⁵⁰

Také televize samozřejmě zaznamenaly zvýšenou sledovanost. Například předvolební diskusi vedoucích představitelů politických stran v Ústeckém kraji, kde kandidoval předseda ČSSD Jiří Paroubek, sledovalo v televizní diskusi Speciál Otázky Václava Moravce konkrétně na stanici ČT24 15,8 % diváků starších 15- ti let, což představuje cca 1,5 milionu dospělých diváků.⁵¹

---

⁵⁰ ČALOUŠ D., FOLTÝN T., HAVLÍK V., MATUŠKOVÁ A., *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006*, Centrum pro studium demokracie a kultury pro Institut pro srovnávací politologický výzkum Fakulty sociálních studií Masarykovy university, 1. vydání, 2006, str. 47.

⁵¹ *Tisková zpráva České televize - OVM z Ústecka: Jiří Paroubek podpořil prolomení limitů těžby*, [online] 21. 4. 2010 23.59. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/specialni-ovm/>>

Velmi sledovaná byla debata, kdy se ve studiu České televize večer před volbami utkali dva nejpravděpodobnější kandidáti na příštího premiéra – volební lídr ODS Petr Nečas a předseda ČSSD Jiří Paroubek. Vzájemný střet, kterým vyvrcholilo také předvolební vysílání ČT24 a Speciálů Otázek Václava Moravce, mohl rozhodnout o vítězi voleb. Pravidla diskuze byly předem daná a odsouhlasená oběma stranami předem. Co bylo zajímavé, po skončení pořadu obě strany hodnotily svoje vystoupení jako přesvědčivější a pro voliče zajímavější. Z hlediska stanoviska televizních diváků skončil duel nerozhodně.⁵²

4.1.4 Jižní Čechy v televizi

Osmé vydání předvolebních Otázek Václava Moravce zamířilo do Českých Budějovic. Diskuse se zúčastnili lídři ČSSD (Vítězslav Jandák), ODS (Jan Bauer), TOP 09 (Vlasta Parkanová), KSČM (Vojtěch Filip), Věcí veřejných (Viktor Paggio) a Strany zelených (Alois Pavlíčko), tedy stran, které by se podle průzkumu agentur STEM a SC&C dostaly v Jihočeském kraji do Poslanecké sněmovny. Debata se točila hlavně kolem dostavby jaderné elektrárny Temelín, boje s kůrovcem, ale i kolem otázky přímé volby prezidenta. O její úrovni vypovídá i několik následujících bonmotů.

Debatu odstartoval dotaz diváka, zda tyto politické strany mají jméno svého kandidáta na prezidenta. Lídři se vesměs shodli, že by byli pro přímou volbu prezidenta, s konkrétním jménem ale nepřišel žádný. *"Jednu věc bych České republice nepřál, a to, aby se prezidentem stal Jiří Paroubek,"* prohlásil lídr ODS poslanec Jan Bauer. Řeč přišla také na velký problém šumavského národního parku - kůrovce. Šéf komunistů Filip prosazuje odvolání ředitele parku Františka Krejčího, protože podle něj: *„nezvládl situaci a je placen za to, že z parku dělá zoologickou zahradu pro kůrovce.“* Debatu oživil i bývalý herec Vítězslav Jandák: *„Za to můžou dvě ministerstva: jedno se jmenuje ministerstvo životního prostředí, které vzniklo, nabobtnalo Bursíkem a zlikvidovalo park, a druhé mlčenlivé ministerstvo. Já si troufnu říct, že Gandalovič v životě nebyl ve Vimperku.“*⁵³

---

⁵² Tisková zpráva České televize – Speciální otázky Václava Moravce, [online] aktualizováno 25. 5. 2010 19:02. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/specialni-ovm/>>.

⁵³ Tisková zpráva České televize - Otázkám v Budějovicích dominoval Temelín a kůrovec [online]. 7.4.2010 23:30, [cit. 23. září 2010]. Dostupný z WWW:<<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/specialni-ovm/86307-otazkam-v-budejovicich-dominoval-temelin-a-kurovec/>>.

4.1.5 Televize a malé strany

Pokud se dostaly do televizních debat, tak si některé menší strany opakovaně stěžovaly, že díky nezájmu médií nejsou schopny výrazněji promluvit do předvolebního a tím i povolebního dění. Tak jako Václav Srb za monarchistickou Korunu Českou: „*Nezájem médií si Srb vysvětluje tím, že v médiích je obecně nastaven dvourychlostní metr, podle kterého jsou do ostře sledovaných nedělních debat zváni pouze lídři parlamentních či v tu dobu vysoce populárních stran. Lidé se tak nemají šanci o myšlenkách okrajových partají dozvědět.*“⁵⁴

Obecně lze říci, že televizní debaty a medializace vůdců předních politických stran, stejně jako jejich naučené vystupování před televizními kamerami (viz spin doctors) opravdu výrazně ovlivňují budoucí výsledky voleb.

4.1.6 Internet a volby

Do předvolební kampaně byl v daleko větší míře využit fenomén internetu a sociálních sítí než ve všech předchozích volbách. Všechny velké internetové zpravodajské portály připravily speciální zpravodajství o volbách, přenášely on-line zpravodajství z mítinků, z tiskových konferencí i z volebních místností. Zprostředkovávaly okamžité reakce politiků, aktuální voličské výzkumy i následně výsledky voleb.

Také jednotlivé strany pořádaly nápadité internetové akce nebo jako u Věcí veřejných bylo internetové hlasování členů dokonce vodítkem pro představitele strany, jak se mají v určitých případech zachovat.

Např. Občanští demokraté na webu prezentovali virtuální demonstraci proti politice ČSSD a jejímu lídrovi Jiřímu Paroubkovi. Na mítink se podle jeho organizátorů přihlásilo asi 30 tisíc lidí. ODS zorganizovala i přímý přenos z virtuální akce. Animované záběry promítla na pražském Václavském náměstí. Lidé, kteří se demonstrace účastnili na internetové stránce <http://www.virtualnidemonstrace.cz>, si mohli vytvořit vlastní transparent i podobu svého virtuálního demonstranta. Některá hesla dodala ODS, většinu si ale lidé vytvořili sami. Některá byla i proti ODS. Často se opakovala výzva, aby Paroubek skončil v politice či varování před státním bankrotem. Šéf ČSSD byl terčem většiny transparentů, na nichž se mimo jiné objevilo "Bradavice

---

⁵⁴ ČT24.CZ – Novotný: Hospodářská krize je spíše krizí morálky, [online] 20. 5. 2010 07:27. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW:<<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/kandidati-v-ct/90686-novotny-hospodarska-krize-je-spise-krizi-moraliky/>>

nikdy více" či heslo parodující slib ČSSD týkající se vyplacení takzvaného třináctého důchodu: *"Každý třináctý důchodce dostane důchod"*. Volební lídr ODS Petr Nečas si na virtuální demonstraci užil bouřlivý potlesk a podporu, jaké se na reálných mítincích zatím zdaleka nedočkal. *"Socialistické recepty se vyčerpaly, socialistické recepty vedou zemi k bankrotu a lidi k bídě. Česká republika stojí před křížovatkou. Můžeme tomu zabránit! My nechceme jít touto cestou!"* hřimal animovaný Nečas k virtuálním demonstrantům. Připustil, že ODS řadu lidí zklamala a odehnala od sebe. Nyní je podle něj ale čas se zmobilizovat a zabránit levici v politice vedoucí ke státnímu bankrotu.⁵⁵

Také TOP09 využívala světa internetu k vlastní propagaci. Na stránkách <http://top09.rajce.net> založila svou oficiální fotografickou galerii a zveřejnila fotografie z budování pražské kanceláře v Revoluční ulici. *„Jsem rád, že máme všechny své fotografie pohromadě. Lidé, kteří si neradi pročitají zprávy a jiné tištěné dokumenty, tu mohou zhlédnout naše fotografie z tiskových konferencí i předvolebních akcí. Rajče také umožňuje připojit k fotkám svůj komentář,“* uvedl předseda TOP 09 Karel Schwarzenberg.⁵⁶

4.1.7 Iniciativa na internetu – Vyměňte politiky.CZ

Svůj původ měla na internetu také iniciativa „Vyměňte politiky.cz“, nezávislá a apolitická, vyzývala k tomu, aby šlo volit co nejvíce lidí. Na podporu této myšlenky se pořádaly happeningy, koncerty, a jiné. Podporu jí vyslovily osobnosti jako Dan Bárta, Aneta Langerová, Radek Banga, Viktor Preiss, David Koller a další. Videoklip na podporu iniciativy uvedli Nightwork. Iniciativa na Facebooku čítala více než 60 000 příznivců Facebook a své „ANO půjdu volit“ potvrdilo na webových stránkách projektu přes 40 000 návštěvníků.

4.1.8 Lokální volební mítinky

Vcelku nevelký význam měly volební mítinky přímo v regionech. Dá se říci, že volební kampaň přímo v televizi, a její zvýšená medializace, podkopala význam regionálních a lokálních mítinků, kde jsou voliči oslovováni tváří v tvář. V důsledku

---

⁵⁵ ČT24.CZ – *Virtuální demonstrace proti ČSSD se zúčastnilo 30 tisíc lidí*, [online] 25.5.2010 16:17. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/volebni-kampan/90975-virtualni-demonstrace-proti-cssd-se-zucastnilo-30-tisic-lidi/>>.

⁵⁶ *Rajce.NET – Jak vznikala TOP09: Fotografie na rajčeti*, [online] 18. 8. 2009. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/jak-vznikala-top-09-nove-fotografie-na-rajceti-147.html>>.

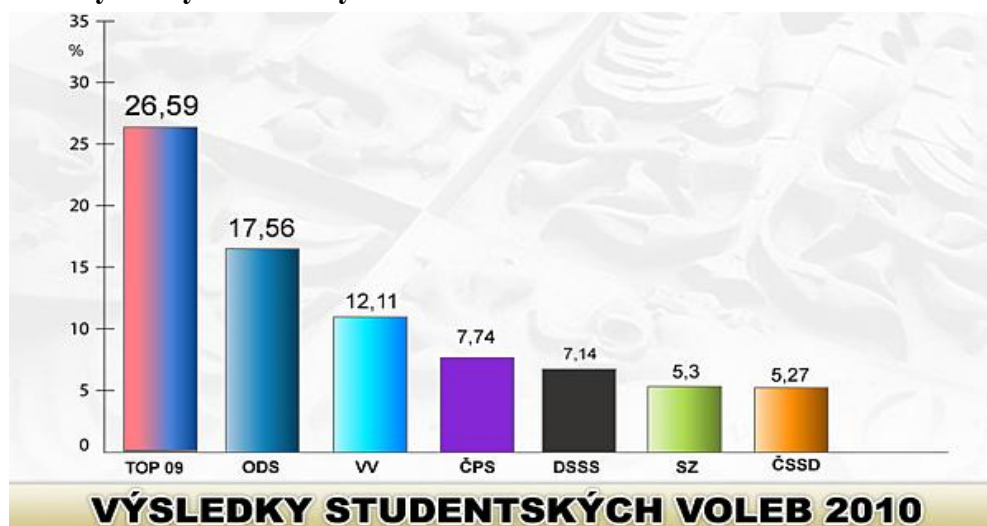

podrobností v České televizi Karel Strachota, jeden z organizátorů a ředitel programu Jeden svět na školách.⁵⁸

Hejtman Středočeského kraje David Rath (ČSSD) výsledky komentoval: *"Mně osobně na tom vadí jediná věc - že se s těmi výsledky manipuluje. Některé školy to částečně zveřejnily, a to už je lepší zveřejnit všechno"*, uvedl pro čtvrtetní vydání HN. Podle něj se v průběhu posledních týdnů jen naplnily obavy hejtmanů. *"Ten projekt byl nešťastný a byl spuštěn před volbami. Došlo na naše obavy, že výsledky budou zneužity v politickém boji. Celý projekt může být zajímavý, pokud by byl mimo řádné volby a byl by v lepším kontextu"*, vysvětluje Rath.⁵⁹

Prvního ročníku projektu se podle oficiálních informací zúčastnilo více než 20 tisíc studentů ze 135 škol. Celkovým vítězem se stala TOP 09, která získala 26,59 % hlasů. Druhá skončila Občanská demokratická strana 17,56 % hlasů. Dosud neparlamentní Věci veřejné získaly 12,11 % hlasů. Česká pirátská strana získala 7,74 % hlasů těsně následovaná Dělnickou stranou sociální spravedlnosti se 7,14 % hlasů. Do poslanecké sněmovny by se dostala ještě Strana zelených s 5,3 % a ČSSD s 5,27 %. Studenti ve volbách odevzdali celkem 20 233 hlasů. Volební účast dosáhla 51,1 %.

V. Výsledky studentských voleb⁶⁰

⁵⁸ Aktualne.CZ - Člověk v tísni vyhověl ČSSD a zveřejnil, jak volili studenti na školách, [online]. 16. 5. 2010, 10:45, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://aktuálně.cz/7lov%59k v t%C5sni vyhov%v7l%C5SSD a zveV3%b9ejnil, jak volili studenti na %A7kol%A3ch>.

⁵⁹ Aktualne.CZ - Člověk v tísni vyhověl ČSSD a zveřejnil, jak volili studenti na školách, [online]. 16. 5. 2010, 10:45, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://aktuálně.cz/7lov%59k v t%C5sni vyhov%v7l%C5SSD a zveV3%b9ejnil, jak volili studenti na %A7kol%A3ch>.

⁶⁰ Aktualne.CZ - Člověk v tísni vyhověl ČSSD a zveřejnil, jak volili studenti na školách, [online]. 16. 5. 2010, 10:45, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://aktuálně.cz/7lov%59k v t%C5sni vyhov%v7l%C5SSD a zveV3%b9ejnil, jak volili studenti na %A7kol%A3ch>.

Volební výsledky se výrazně lišily podle typu škol. Vítězné strany TOP 09 a ODS získaly největší podporu na gymnáziích. ČSSD se největší podpory dostalo na středních odborných školách. DSSS získala nejvíce podpory na učilištích.

4.3 Defenestrace 2010

Iniciativa „Defenestrace 2010“ s heslem „**kroužkujte ty dole**“ vyzývala, aby voliči dali preferenční hlasy posledním čtyřem „nezkaženým“ kandidátům na zvolené kandidátce, protože u nich je prý „*nejnižší pravděpodobnost, že už jsou zapojeni do korupční mašinerie a jsou to obyčejní lidé jako my, a tedy naši nejpo- volanější zástupci*“. Vznikla na podnět fyzika a předsedy Nadace Charty 77, někdejšího emigranta RNDr. Františka Janoucha, CSc., Dr. a Prof.h.c. několika universit, s odkazem na fiktivní dopis Járy Cimrmana. Naráží na právo voliče "zakroužkovat" až čtyři kandidáty, kteří pak na stranické listině přeskočí všechny ostatní. Na poslední, nevo- litelná místa kandidátek partaje obvykle dávají méně významné straníky, se kterými ve vrcholné politice moc nepočítají. Aby se takový politický outsider dostal do sně- movní lavice, zakroužkovat ho musí nejméně pět procent lidí, kteří celé straně dali hlas. "*Čím více obyčejných občanů dostaneme tímto způsobem do Sněmovny, tím více politických dinosaurů vytlačíme z předních míst kandidátek, a v důsledku tedy i z jejich vysezených parlamentních křesel,*" líčí Janouch, který založil webové stránky www.defenestrace2010.cz a také skupinu na síti Facebook. Převedeno do praxe: „*Pokud by se voliči u uren řídili Janouchovou radou, například v Praze by nepopulárního primátora Pavla Béma na druhém místě kandidátky ODS přeskočil naprosto neznámý podnikatel a zastupitel v Praze 10 Jan Florián. Ten je dnes na posledním, šestatřicátém místě a jeho šance, že v květnu usedne do sněmovní lavice, jsou čistě teoretické.*“⁶¹

Nicméně tato nestranická iniciativa Defenestrace 2010 byla voliči v hojně míře přijata, voliči nešetřili preferenčními hlasy a na volebních lístcích udělali skoro čtyři miliony kroužků.

Celkem letos lidé kroužkováním pořadových čísel kandidátů udělili 3,7 milionu preferenčních hlasů, před čtyřmi lety to bylo 1,9 milionu. Letos šlo ale udělit preferenční hlas až čtyřem kandidátům, dřív jen dvěma. Kroužkování využívali častěji

---

⁶¹ IDNES.CZ – *Výzva: Vyžeňme staré poslance kroužky*, [online] 17. 4. 2010, 01:28. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW:< http://zpravy.idnes.cz/vyzva-vyzenme-stare-poslance-krouzky-dxy-/domaci.asp?c=A100416_205408_domaci_abr>.

Češi než Moravané. Například v Praze se za ODS dostal do Sněmovny i pětatřicetiletý živnostník Jan Florián, který byl na posledním, 36. místě kandidátky. V Pardubickém kraji poslali voliči do dolní komory parlamentu místo lídrů ODS kandidáty s čísly 9, 16 a 18. Za ČSSD se mezi poslance dostali kandidáti s pořadovými čísly 18 či 19, za TOP 09 pak i kandidáti z 20. místa. Voliči KSČM a Věcí veřejných pořadí poslanců oproti kandidátkám moc nezměnili. Z předpředposlední, dvacáté pozice jihočeské kandidátky TOP 09 si druhé místo "vybojoval" dětský lékař ze Strakonice Martin Gregora. Rozporuplné pocity zřejmě prožívala jeho stranická kolegyně a jednička na jihu Čech Vlasta Parkanová. Do Sněmovny se sice nakonec probjovala, skončila třetí, ale až do poslední chvíle to neměla jisté. Na jihu s kartami zamíchaly nejen preference, ale také hlasy voličů ze zahraničí. Těm, kteří se k urnám vydali v cizině, totiž los určil jihočeské kandidátní listiny.⁶²

O některých politicích byli lidé přesvědčeni, že ve Sněmovně vydrží až do smrti. Volby ale poslaneckými křesly razantně zahýbaly. Příkladem tohoto zemětřesení je Ivan Langer z ODS. Vystudovaný lékař a právník Langer se poprvé dostal do Sněmovny v roce 1996 a svůj mandát obhájil ještě v roce 1998, 2002 a 2006. Od začátku se zaměřil na problematiku bezpečnosti a v letech 2006 až 2009 byl ministrem vnitra. Ve volbách ale propadl. Přestože byl Langer lídrem na kandidátce v Olomouckém kraji, dvojka (Radim Fiala) a trojka (Zdeněk Boháč) ho přeskočily díky preferenčním hlasům. *"Jsem trochu smutný vítěz. Nic v životě není natrvalo. Zůstávám členem ODS, ODS bych za žádnou jinou holku nevyměnil. Budu dál dělat, co budu umět, pro ODS,"* řekl po volbách Langer. Jak sám v noci po volbách řekl, hlavní pro něj je: *„že ODS poslala Paroubka do důchodu“*. Kvůli neúspěchu KDU-ČSL ale ze Sněmovny zmizí i mnohem zasloužilejší harcovníci. Zřejmě největším je Jan Kasal, který byl poslancem od února 1990. Další dlouholetí členové KDU-ČSL jako Miroslav Kalousek nebo Vlasta Parkanová se naopak zachránili přechodem k TOP 09. K lidem zřejmě závislým na politice, patřil i komunista Václav Exner. Ten poprvé do poslanecké lavice zasedl v roce 1992. Krátce zastupoval Levý blok, později ale už jenom KSČM. Preferenční hlasy naopak vynesly do Sněmovny řadu lidí z velmi nízkých pozic na kandidátkách. Například v Praze člena ODS Marka Bendu, který kandidoval až z 18. pozice. Benda přitom musel nedávno vysvětlovat, jak získal titul JUDr. na právnické fakultě v Plzni.

---

⁶² IDNES.CZ – Voliči využili moci kroužků a poslali do sněmovny kandidáta až z 36. místa, [online] 30. 5. 2010, 10:41. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/volici-vyuzili-moci-krouzku-poslali-do-snemovny-kandidata-az-z-36-mista-1mx/domaci.asp?c=A100530_092109_domaci_bar>

Jihomoravský hejtman Michal Hašek si naopak sám vybral až 11. místo na kandidátce ČSSD. Chtěl se prý naplno věnovat práci hejtmana a předpokládal, že z této pozice zvolen nebude. Nakonec ale vyhrál a porazil Bohuslava Sobotku, který kandidoval také za ČSSD, na prvním místě kandidátky.⁶³

4.4 Vliv předvolebních výsledků a veřejného mínění na reálné výsledky voleb do PSP 2010

Způsob, jakým strany připravily a vedly volební kampaň do voleb PSP původně na podzim v roce 2009 a následně až do května 2010 navázal na obdobně vedenou kampaň v roce 2010. Kampaň byla mimořádně dlouhá a jedním z největších průlomů bylo používání politického marketingu a analyzování předvolebních výzkumů a veřejného mínění voličů. Jedním z charakteristických rysů současných volebních kampaní v celém světě je také využívání negativní reklamy. Jedná se o mimořádně efektivní nástroj, který podporuje polarizaci politické scény a může odradit voliče od podpory strany, vůči které je negativní reklama vedena.⁶⁴

Britský politolog Dominic Wright přichází s touto definicí politického marketingu: „*Politická strana anebo kandidát využívají průzkumů veřejného mínění a analýzy prostředí, aby vytvořili, nabídli a propagovali konkurenci schopnou nabídku, která podpoří jejich cíle a zároveň uspokojí skupinu voličů výměnou za jejich voličskou podporu*“⁶⁵

Negativní reklama sama o sobě může být velmi účinným prostředkem při ovlivňování veřejného mínění, nicméně může být pro toho, kdo ji používá také kontraproduktivní. Rozlišují se tři hlavní škodlivé účinky negativní reklamy. Efekt „bumerang“, dále syndrom oběti a efekt dvojí škody.⁶⁶

Strany mají zvýšený zájem o výzkumná data a o práci s nimi. Nejde již o to, jestli budou využity výzkumy, ale o to jak dobře s nimi strany umí pracovat. Zdá se, že mizí doba, kdy bylo v módě výzkumy veřejného mínění okázale ignorovat. Zejména Jiří

---

⁶³ IDNES.CZ – *Langerá kroužky připravily o práci, Bendovi zachránily krk*, [online] 29. 5. 2010, 17:59. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/langerá-kroužky-připravily-o-práci-bendovi-zachránily-krk-par-/domaci.asp?c=A100529_175912_domaci_js>.

⁶⁴ ČALOU D., FOLTÝN T., HAVLÍK V., MATUŠKOVÁ A., *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006*, Centrum pro studium demokracie a kultury pro Institut pro srovnávací politologický výzkum Fakulty sociálních studií Masarykovy university 1. vydání, 2006, str. 63 – 64.

⁶⁵ MATUŠKOVÁ A., *Politický marketing a české politické strany. Volební kampaně v roce 2006*, Masarykova universita, Mezinárodní politologický ústav, Brno, 2010, 1. vydání, str. 22.

⁶⁶ BRADOVÁ E. a kolektiv, *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*, Periplum, 2008, 1. vydání, str. 46.

Paroubek se naučil využívat výsledky výzkumů pro svoji argumentaci a nenalezl v této oblasti adekvátního soupeře.⁶⁷

Předseda ČSSD Jiří Paroubek, díky spolupráci se zahraničními spin doctors a profesionálními agenturami na výzkum veřejného mínění, se snažil systematicky zvyšovat svojí popularitu a formou negativní reklamy zhoršovat pozici jejich konkurenta ODS.

Tato bakalářská práce není zaměřena primárně na politický marketing, přesto je v ní uveden trend a vývoj předvolebních výzkumů od podzimu 2009 až do parlamentních voleb do PSP v roce 2010.

Volební model společnosti Median předpovídá ve sněmovních volbách vítězství sociální demokracie, ČSSD by podle něj získala 29,3 procenta hlasů. Druzí občanští demokraté by získali 23,4 procent, což je nejhorší výsledek ODS v průzkumech Medianu. V porovnání s předchozím průzkumem se preference občanských demokratů propadly o šest procent. Do sněmovny by se dostali i komunisté (15,9%), TOP 09 (9,9%) a lidovci (6,9%). Strana zelených se pohybuje kolem čtyř procent. Průzkum se uskutečnil ve dnech 26. listopadu až 17. prosince 2009 a zúčastnilo se ho 1048 respondentů. Volební účast se pohybuje okolo 58 procent.⁶⁸

Ve dnech 1. až 8. března 2010 Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR provedl šetření tehdy aktuálního volebního modelu. Volební model vychází z aktuálních stranických preferencí a simuluje reálné rozvržení voličských hlasů v hypotetických volbách. Nezahrnuje tedy respondenty, kteří se voleb nechtějí zúčastnit, a také ty, kteří nejsou rozhodnutí, kterou stranu by volili. Výsledky byly takovéto: ČSSD (32,5%), ODS (25,5%), KSCM (12%), TOP 09 (10%), VV(7%), SZ (4,5%), KDU-CSL (4,5%), Ostatní (1,5%). Je zde vidět posilování dosud neparlamentních stran jako jsou VV a TOP 09. Ze získaných dat dále vyplývá, že deklarovaná volební účast 58% je v současné době nižší než reálná účast v posledních parlamentních volbách v červnu 2006 (64,5 %).⁶⁹

---

⁶⁷ BALÍK S. a kolektiv, *Parlamentní volby 2005-2006 v zemích Visegrádské čtyřky*, CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie, Praha, 2007, 1.vydání, str. 74.

⁶⁸ ČT24.CZ – *Předvolební průzkum: ODS si proti minulému měsíci pohorsila o šest procent*, [online] 5. 1. 2010, 13:38. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/77062-predvolebni-pruzkum-ods-si-proti-minulemu-mesici-pohorsila-o-sest-procent>>.

⁶⁹ CVVM.CZ - *Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Projekt: Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění*, [online] 10. 3. 2010, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101023s-pv100317.pdf>>.

V květnu 2010 Centrum pro výzkum veřejného mínění šetření tehdy aktuálního volebního modelu opakovalo se stejnými podmínkami. Výsledky byly takovéto: ČSSD (30,5%), ODS (19%), KSCM (14%), TOP 09 (13%), VV(11,5%), SZ (4,5%), KDU-CSL (3,5%), Ostatní (2%). Předpoklad volební účasti byl 61%.⁷⁰

Dá se předpokládat, že takovéto předvolební výzkumy ČSSD a Jiřího Paroubka uspokojily a ten podcenil množství dosud nerozhodnutých voličů, kteří svůj hlas nakonec nedali „řecké socialistické cestě“ a naopak věřili v parlament bez „politických dinosaurů“, tzn. především Věcem Veřejným a TOP 09.

Pro srovnání k předvolebním výzkumům, tak skutečné výsledky voleb do PSP 2010 byly tyto: ČSSD (22%), ODS (20%), KSČM (11%), TOP 09 (17%), VV(11,5%). Další strany nepřekročily 5% kvórum.

4.5 Vliv výsledku voleb na financování politických stran v ČR

Činnost politických stran je financována zčásti z veřejných zdrojů (státních příspěvků) a z části ze soukromých zdrojů. Státní příspěvky zákon dělí na příspěvky na úhradu volebních nákladů a na příspěvky na činnost. Příspěvek na činnost se skládá ze dvou složek – stálý příspěvek a příspěvek na mandát.

Soukromé zdroje financování politických stran představují členské příspěvky, dary příznivců, dědictví a případná hospodářská činnost stran.

Významnější část příjmu parlamentních politických stran tvoří státní příspěvky. Podle zákona o politických stranách z roku 2001 a novely volebního zákona z roku 2002 získávají státní příspěvek na úhradu volebních nákladů politické subjekty, jež ve volbách obdržely minimálně 1,5 % hlasů. Tyto subjekty obdrží ze státního rozpočtu 100,- Kč za každý získaný hlas ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR. Stálý roční příspěvek ve výši 6 milionů Kč obdrží subjekty, které ve volbách do Poslanecké sněmovny PČR získají 3 % hlasů, za každou desetinu procenta převyšující tuto hranici narůstá výše příspěvku o 200 tisíc Kč ročně a to až do sumy 10 milionů, což odpovídá 5% hlasů.

V případě, že subjekt dosáhl volebního zisku 5 % hlasů a tím i zastoupení v dolní komoře Parlamentu ČR, má nárok na příspěvek na mandát. Tento příspěvek je

---

⁷⁰ CVVM.CZ - Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Projekt: Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění, [online] 20. 5. 2010, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101023spv100317.pdf>>.

900 tisíc Kč ročně za každý poslanecký mandát. V případě kandidatury ve volbách do Poslanecké sněmovny musí politické subjekty zaplatit tzv. příspěvek na volby. Podle zákona se příspěvek na volby kandidujícím subjektům, bez ohledu na volební zisk, nevrací. Volební příspěvek činí 15 tisíc Kč v každém ze 14 volebních krajů.⁷¹

Většina stran oznámila vzápětí po volbách, že svoje náklady na prodlouženou volební kampaň během roku 2010 budou schopny splatit.

Většina stran, které se dostaly do Sněmovny, své náklady na kampaň ze státních příspěvků letos splatí. Alespoň podle oficiálních údajů, které stranické sekretariáty o svých nákladech poskytly. Problémy by mohla mít pouze ČSSD, jíž by na úhradu kampaně mohlo chybět 24 miliónů. Může to být ale i více. Lídr sociálních demokratů Jiří Paroubek odhadl, že jeho strana investovala do kampaně na 200 miliónů korun. Strana letos dostane od státu za volby a obsazené mandáty celkem 176 miliónů, což zřejmě náklady nepokryje. Podle, dnes už bývalého volebního manažera ČSSD Jaroslava Tvrdíka, však nejsou náklady na kampaň sečtené. Podle některých informací si strana půjčila až 340 miliónů. Během následujících čtyř let získá ČSSD na státních příspěvcích přes 357 miliónů korun.⁷²

Občanští demokraté by měli svou kampaň bez problémů pokrýt. Lídr ODS Petr Nečas minulý týden řekl, že strana investovala do kampaně zhruba 150 miliónů korun. Od státu strana letos dostane 163 miliónů korun a v průběhu celého volebního období celkem 336,5 miliónu korun. Nejskromnější výdaje na kampaň mezi stranami, které dobily Sněmovnu, mohla mít TOP 09. Ta přiznala náklady kolem 30 miliónů korun, zisk po jejich umístění na třetím místě je více než čtyřnásobný. Letos strana obdrží od státu 134 miliónů, během čtyř let celkem 275 miliónů. Nemałym obnosem přispěl do kampaně TOP 09 její předseda Karel Schwarzenberg, který disponuje značným jměním. Komunisté údajně investovali do předvolebního boje na 50 miliónů. Ani ti by neměli mít s úhradou nákladů problémy. Jen letos dostanou celkem 92 miliónů korun. Působení ve Sněmovně jim celkem přihraje do stranické kasy 192,5 miliónu korun. Podle Věcí veřejných stála jejich kampaň kolem 35 miliónů, na což jim budou také letošní příspěvky bohatě stačit. Letos obdrží od státu 88,5 miliónu korun, do konce volebního období dohromady 183 miliónů korun. Odhady, kolik strany investovaly

---

⁷¹ CABADA L, ŠANC D., *Český stranický systém ve 20. Století*, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r. o., 1. vydání, 2005, str. 153.

⁷² *Novinky.CZ – Strany splatí drahé kampaně z dotací, problémy může mít ČSSD*, [online]. 31. 5. 2010, 10:54. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: < <http://www.novinky.cz/domaci/201788-strany-splatí-drahe-kampane-z-dotaci-problemy-muze-mit-cssd.html>>.

do kampaně, jsou zatím jen velmi hrubé. Reklamní experti také často tvrdí, že se výpočty stranických sekretariátů výrazně liší od jejich odhadů. Agentura Media marketing například odhadla, že ČSSD investovala do kampaně více peněz, než všechny kandidující subjekty dohromady. Sociální demokraté podle vyjádření Jiřího Paroubka agenturu zažalovali.⁷³

Kolik které strany detailně získají na příspěvcích ze státního rozpočtu podle jejich volebních výsledků, je obsaženo v Příloha č. I – přehled volebních výsledků a státních příspěvků.

Je zajímavé srovnat odhady o výši nákladů na kampaně, které jednotlivé strany uvedly bezprostředně po volbách do PSP 2010 a pak následně v okamžiku, kdy jednotlivé strany zveřejnily svoje hospodaření.

Loňská smršť sněmovních, komunálních a senátních voleb pořádně provětrala kasy politických stran. Ty musejí teď splácet mnohamiliónové půjčky a některé z nich skončily v minusu. Právě ke konci března datu podle zákona musely strany předložit výroční finanční zprávy za loňský rok. Například ODS vydala vloni rekordní sumu na volební kampaně. Vyšplhala se na téměř 542 miliónů. Přes štědré dary tak ODS loni hospodařila se ztrátou přes 222 miliónů. Mezi největšími sponzory ODS patřili hokejista Jaromír Jágr (5,6 mil. Kč) nebo tenista Tomáš Berdych (2,5 mil. Kč).⁷⁴

ČSSD ve své zprávě přiznala proti ODS poloviční výdaje na volby. Vykázala 270 miliónů korun. Také ČSSD je zadlužená. Loni si vzala obří úvěr ve výši 325 mil. Mezi firemními dárci ČSSD dominovala s 30 milióny korun společnost Cíl, kterou strana vlastní. Nejštědřejším dárcem byl Tomáš Melich, který poslal na volební kampaň někdejšího předsedy Jiřího Paroubka 6,4 miliónu korun. Melich byl údajně v 90. letech akcionářem společnosti Eurolotto, která konkurovala Sazce. Už loni Paroubek oznámil, že strana si peníze od něj nenechá a dá je radši na povodně. Reagoval tak na informace, které se o Melichovi objevily. Server Aktuálně.cz napsal, že figuruje ve spisech komunistické StB jako agent ekonomické kontrarozvědky a že působil v mezinárodním obchodu se zbraněmi. Melich to kategoricky popřel a uvedl, že se o evidenci v seznamech chce soudit. *"Tento dar je věcí minulého vedení sociální demokracie, já jsem u toho nebyl,"* odvětil ve čtvrtek místopředseda ČSSD Starec na dotaz iDNES.cz, jak

⁷³ Novinky.CZ – Strany splatí drahé kampaně z dotací, problémy může mít ČSSD, [online]. 31. 5. 2010, 10:54. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: < <http://www.novinky.cz/domaci/201788-strany-splati-drahe-kampane-z-dotaci-problemy-muze-mit-cssd.html>>.

⁷⁴ IDNES.CZ – Jágr dal ODS 5,6 milionu korun. Volby stály stranu přes půl miliardy, [online] 31. 3. 2011, 16:32. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: < http://zpravy.idnes.cz/jagr-dal-ods-5-6-milionu-korun-volby-stranu-staly-pres-pul-miliardy-1ci-/domaci.asp?c=A110331_163303_domaci_kop>

bude strana s těmito penězi nakládat. Z poslanců přispěl například půl milionem Jiří Šlégr. Mezi dary vyčnívá částka 2,5 milionu od Michala Jelínka, majitele a předsedy představenstva společnosti OKIN.⁷⁵

Mezi výdaji největších stran za loňské volby je "na papíře" do očí bijící nepoměr. ČSSD, jejíž kampaň byla vizuálně nejmasivnější, tvrdí, že její kampaně stály jen 270 milionů korun. ODS přiznala 542 milionu korun. ODS přitom před loňskými volbami byla na billboardech i v inzerci přítomna výrazně méně než ČSSD. "*Ta suma našich volebních nákladů 270 milionů je opravdu konečná,*" trvá na svém místopředseda ČSSD Martin Starec. Částka zahrnuje podle něj jak výdaje z centrály, tak z krajských a místních organizací.⁷⁶

TOP 09 dal nejvyšší částku ve výši osmi milionů korun podnikatel Zdeněk Bakala. Ten už před loňskými volbami poslal dary všem stranám, které později sestavily vládní koalici. ODS dal 15 milionů a VV od něj dostaly šest milionů. Stal se tak největším dárcem. Také mezi sponzory topky (TOP09) patří její členové. Miroslav Kalousek přispěl 150 tisíci, stejnou částku dala poslankyně Helena Langšádlová. Naopak jméno stranického šéfa Karla Schwarzenberga se mezi sponzory neobjevilo. TOP 09 v Praze velkoryse podpořila dnes již zaniklá strana Unie Svobody-DEU. „*Není tajemstvím, že část členů Unie svobody vstoupila do TOP 09 a ti se rozhodli nás podpořit,*“ řekl Právu předseda TOP 09 v Praze 4 Martin Plíšek. Unie svobody TOP 09 podpořila věcným darem v podobě billboardů, plakátů a časopisů za částku přesahující tři milióny.⁷⁷

Věčkům přispěli ministr pro místní rozvoj Kamil Jankovský (2,5 milionu), poslanec Michal Babák (2,3 milionu) či ministr dopravy Vít Bárta (1,4 milionu). Celkově však strana hospodařila za rok 2010 se ztrátou 12,6 milionu korun. Naopak komunisté vykázali zisk ve výši téměř 15 milionů. Pokud jde o sponzory, KSČM se spoléhá hlavně na své členy.⁷⁸

---

⁷⁵ Novinky.CZ – ČSSD dala loni za volby 270 milionů, [online] 31. 3. 2011,17:42. [cit. 2. dubna 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/229470-cssd-dala-loni-za-volby-270-milionu.html?ref=boxD>>.

⁷⁶ IDNES.CZ – Jágr dal ODS 5,6 milionu korun. Volby stály stranu přes půl miliardy, [online] 31. 3. 2011, 16:32. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/jagr-dal-ods-5-6-milionu-korun-volby-stranu-staly-pres-pul-miliardy-1ci-/domaci.asp?c=A110331_163303_domaci_kop>.

⁷⁷ Novinky.CZ – Strany se topí v dluzích, jen KSČM vykázala zisk, [online] 1. 4. 2011, 03:59. [cit. 2. dubna 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/229490-strany-se-topi-v-dluzich-jen-ksem-vykazala-zisk.html>>.

⁷⁸ Novinky.CZ – Strany se topí v dluzích, jen KSČM vykázala zisk, [online] 1. 4. 2011, 03:59. [cit. 2. dubna 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/229490-strany-se-topi-v-dluzich-jen-ksem-vykazala-zisk.html>>.

ZÁVĚR

V úvodu této bakalářské práce jsem uvedla, že se budu snažit odpovědět na otázku: *“Z hlediska výsledku voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR v roce 2010 se jednalo o volební zemětřesení nebo o vcelku předvídatelný stav, který vyplýval z předchozích indicií?”*

Slovo volební zemětřesení bylo totiž po volbách do PSP 2010 často skloňované téma, ale domnívám se, že „volební zemětřesení“ jsou málo výstižná slova pro výsledek voleb. Zatímco skutečná zemětřesení jsou náhlé a nečekané jevy, tak z této analýzy voleb do PSP 2010 vyplývá, že český stranický systém je spíše poklidný a konzervativní, kde volební „otřes“ rozhodně nenastal náhle a z ničeho.

Proč tedy volby do PSP 2010 dopadly tak odlišně od převažujících očekávání a předvolebních výsledků a průzkumů mezi voliči? A proč faktický důvod změny nastal nejpravděpodobněji až v poslední fázi předvolební kampaně? Odpovědi na tyto otázky jsou uváděny v jednotlivých kapitolách této bakalářské práce, ale souhrnně se fakticky jednalo především o z hlediska ČSSD podcenění a pocit uspokojení z již jistého vítězství, demobilizaci vlažných voličů ČSSD a naopak o masivní mobilizaci pravicových voličů proti Jiřímu Paroubkovi a proti „řecké cestě“, jež potenciálně s jeho vládnutím hrozila. Také je třeba vzít v úvahu fakt, že k citelnému pootočení směru doleva nebo doprava docházelo již dříve vcelku pravidelně po každých nebo každých druhých volbách.

Voliči vcelku jednoznačně opět vložili svoje naděje do „nových“ politických stran jako jsou Věci veřejné a TOP09. Až doposud bylo do nových stran v dolní komoře parlamentu téměř vždy vkládáno mnoho nadějí na změnu a periodicky téměř vždy došlo ke zklamání těchto nadějí. Pokud bude původcem jejich vstupu do PSP volební kampaň zaměřená na stále aktuální témata např. typu „**Pryč s korupcí**“, budou tyto nové strany a tváře v dolní komoře parlamentu vítaným prvkem a zcela jistě je zde riziko pro demokracii v České republice relativně malé vzhledem k demokratickým přínosům.

Na tuto otázku a na fakt, že se na volbách do PSP v roce 2010 podepsalo předvolební období trvající bezmála jeden rok, nám pravděpodobně odpoví až příští volby a to nejen do PSP, ale i do krajských a obecních zastupitelstev.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

ABRAHAMSON, J. B., *The Electronic Commonwealth. The impact of New Media Technologies on Democratic Politics*, New York: Basic Books, 1990.

ANTOŠ Marek, *Principy voleb v České republice*, Linde Praha, a.s. - právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví, 2008, ISBN 978-80-7201-734-8, 173 s.

BALÍK S., BENDA L., BUCHTA M., KOPEČEK L., KRZYSZTYNIAK Z., MATUŠKOVÁ A., MRKLAS L., SOKOL P., SZOMOLÁNYI S., ŠKOLKAY A., ZAHRADIL J., *Parlamentní volby 2005-2006 v zemích Visegrádské čtyřky*, CEVRO – Liberálně-konzervativní akademie, Praha, 2007, 1. vydání, ISBN 978-80-87125-00-7, 140 s.

BRADOVÁ E., CHICHISZ M., MATUŠKOVÁ A., ŠARADÍN P., ŠUSTKOVÁ M., *Negativní kampaně a politická reklama ve volbách*, Periplum, 2008, 1. vydání, ISBN 80-86624-44-0, 134 s.

CABADA L., KUBÁT M., *Úvod do studia politické vědy*, Eurolex Bohemia s.r.o., 2. rozšířené a doplněné vydání, 2004, ISBN 80-86432-63-7, 2004, 366 s.

CABADA L., ŠANC D., *Český stranický systém ve 20. Století*, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r. o., 1. vydání, 2005, ISBN 80-86898-50-4, 253 s.

CABADA L., ŽENÝŠEK M., *Smíšené volební systémy*, Dobrá Voda u Pelhřimova: vydavatel Aleš Čeněk, 2003. 1. vydání, ISBN 80-86473-44-9, 156 s.

ČALOUD D., FOLTÝN T., HAVLÍK V., MATUŠKOVÁ A., *Volby do Poslanecké sněmovny v roce 2006*, Centrum pro studium demokracie a kultury pro Institut pro srovnávací politologický výzkum Fakulty sociálních studií Masarykovy university, 1. vydání, 2006, 219 s.

DAHL R., *O demokracii –Průvodce pro občany*, Praha, Portál, 1. vydání, 2001, název originálu: On democracy, ISBN 80-7178-422-2, 192 s.

FIALA P., MAREŠ M., SOKOL P., *EUROSTRANY - Politické strany na evropské úrovni*, vydala Společnost pro odbornou literaturu - Barrister a Prinipal Brno 2007, 1. vydání, ISBN 978-80-87029-05-3, 232 s.

FILIP J., *Ústavní právo České republiky, I. díl: Základní pojmy a instituty*, Masarykova univerzita v Brně, Doplněk, 2003, 4. vydání, 430 s.

FISCHER J., *Volební výzkumy a „statistické“ chyby*, GRADA, 2007, 1. vydání, 157 s.

HIRTLOVÁ P. *České volební principy v proměnách času*, sborník z mezinárodní vědecké konference ARC-VŠPSV konané dne 8.12.2006, 1. Vydání, Kolín: Nezávislé centrum pro studium politiky, Academia Rerum Civilium, ISBN 80-86879-07-0, 84 s.

JIČÍNSKÝ Z, *Ústava České republiky v politické praxi-výběr článků z parlamentních vystoupení z let 1996-2006*. Linde Praha, a. s. : Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví, 2007, ISBN 978-80-7201-642-6, 303 s.

KREJČÍ Oskar, *Nová kniha o volbách* Professional Publishing, 2006, 1. vydání, ISBN 80-86946-01-0, 481 s.

LOUW E., *The Media and Political Process*, London: Sage, 2005.

MATUŠKOVÁ A., *Politický marketing a české politické strany. Volební kampaně v roce 2006*, Masarykova universita, Mezinárodní politologický ústav, Brno, 2010, 1. vydání, ISBN 978-80-210-5169-0, 174 s.

NOVÁK M., LEBEDA T. *Volební a stranické systémy, ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda u Pelhřimova: vydavatel A.Čeněk, 2004, 1. vydání, ISBN 80-86473-88-0, 485 s.

Elektronické zdroje

Aktualne.CZ - *Člověk v tísní vyhověl ČSSD a zveřejnil, jak volili studenti na školách*, [online]. 16. 5. 2010, 10:45, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: http://aktualne.cz/%7lov%59k_v_t%5sni_vyhov%v7l_%C5SSD_a_zve%V3%b9ejnil_jak_volili_studenti_na_%A7kol%A3ch.

Aktualne.CZ – *Historický okamžik: Ústavní soud zrušil říjnové volby*, [online] 10. 9. 2009 17:30, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://aktualne.centrum.cz/domaci/soudy-a-pravo/clanek.phtml?id=647257>.

CVVM.CZ - *Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Projekt: Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění*, [online] 10. 3. 2010, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101023s_pv100317.pdf.

CVVM.CZ - *Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Projekt: Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění*, [online] 20. 5. 2010, [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/101038s_pv100519.pdf.

ČT24.CZ - *Výsledky voleb zveřejněny*, [online] 29.5.2010 23:09. [cit. 30. května 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/vysledky-voleb.html>.

ČT24.CZ – *byla to třetí pražská defenestrace, komentuje výsledky slovenský tisk*, [online], 31. 5. 2010 19:58. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://ct24.cz/volby2010/byla_to_treti_prazska_defenestrace>.

ČT24.CZ – *Novotný: Hospodářská krize je spíše krizí morálky*, [online] 20. 5. 2010 07:27. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW:<<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/kandidati-v-ct/90686-novotny-hospodarska-krize-je-spise-krizi-moralky/>>

ČT24.CZ – *Virtuální demonstrace proti ČSSD se zúčastnilo 30 tisíc lidí*, [online] 25.5.2010 16:17. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW:<<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/volebni-kampan/90975-virtualni-demonstrace-proti-cssd-se-zucastnilo-30-tisic-lidi/>>

ČT24.CZ – *Předvolební průzkum: ODS si proti minulému měsíci pohorsila o šest procent*, [online] 5. 1. 2010, 13:38. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/77062-predvolebni-pruzkum-ods-si-proti-minulemu-mesici-pohorsila-o-sest-procent>>

IDNES.CZ – *Výzva: Vyžeňme staré poslance kroužky*, [online] 17. 4. 2010, 01:28. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW:< http://zpravy.idnes.cz/vyzva-vyzenme-stare-poslance-krouzky-dxy-/domaci.asp?c=A100416_205408_domaci_abr>

IDNES.CZ – *Voliči využili moci kroužků a poslali do sněmovny kandidáta až z 36 místa*, [online] 30. 5. 2010, 10:41. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/volici-vyuzili-moci-krouzku-poslali-do-snemovny-kandidata-az-z-36-mista-1mx-/domaci.asp?c=A100530_092109_domaci_bar>

IDNES.CZ – *Langer a kroužky připravily o práci, Bendovi zachránily krk*, [online] 29. 5. 2010, 17:59. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/langer-a-krouzky-pripravily-o-praci-bendovi-zachranily-krk-par-/domaci.asp?c=A100529_175912_domaci_js>

IDNES.CZ – *Jágr dal ODS 5,6 milionu korun. Volby stály stranu přes půl miliardy*, [online] 31. 3. 2011, 16:32. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/jagr-dal-ods-5-6-milionu-korun-volby-stranu-staly-pres-pul-miliardy-1ci-/domaci.asp?c=A110331_163303_domaci_kop>

Ministerstvo vnitra České republiky: *Volby a volební předpisy*, [online]. [cit. 23. září 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.mvcr.cz/volby/predpisy.html>>

Novinky.CZ – *Strany splatí drahé kampaně z dotací, problémy může mít ČSSD*, [online]. 31. 5. 2010, 10:54. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/201788-strany-splati-drahe-kampane-z-dotaci-problemy-muze-mit-cssd.html>>

Novinky.CZ – ČSSD dala loni za volby 270 milionů, [online] 31. 3. 2011, 17:42. [cit. 2. dubna 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/229470-cssd-dala-loni-za-volby-270-milionu.html?ref=boxD>>

Novinky.CZ – Strany se topí v dluzích, jen KSČM vykázala zisk, [online] 1. 4. 2011, 03:59. [cit. 2. dubna 2011]. Dostupný z WWW: <<http://www.novinky.cz/domaci/229490-strany-se-topi-v-dluzich-jen-kscm-vykazala-zisk.html>>

Novinky.cz – DO voleb chtěla jít i strana Ježíš je Pán, její jediný kandidát ale odstoupil, [online] 9. 4. 2010 17:09. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/domaci/197154-do-voleb-chtela-jit-i-strana-jezis-je-pan-jeji-jediny-kandidat-ale-odstoupil.html>

Rajce.NET – Jak vznikala TOP09: Fotografie na rajčeti, [online] 18. 8. 2009. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/jak-vznikala-top-09-nove-fotografie-na-rajceti-147.html>>

Tisková zpráva České televize – Speciální otázky Václava Moravce, [online] 14. 4.2010 18:37. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/specialni-ovm/>>

Tisková zpráva České televize - OVM z Ústecka: Jiří Paroubek podpořil prolomení limitů těžby, [online] 21. 4. 2010 23:59. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/specialni-ovm/>>

Tisková zpráva České televize – Speciální otázky Václava Moravce, [online] aktualizováno 25. 5. 2010 19:02. [cit. 28. prosince 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/specialni-ovm/>>

Tisková zpráva České televize - Otázkám v Budějovicích dominoval Temelín a kůrovec [online]. 7.4.2010 23:30, [cit. 23. září 2010]. Dostupný z WWW: <<http://www.ct24.cz/parlamentni-volby/specialni-ovm/86307-otazkam-v-budejovicich-dominoval-temelin-a-kurovec/>>.

Legislativní dokumenty

Ústava České republiky, č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb. a 515/2002 Sb

SEZNAM OBRÁZKU, TABULEK a GRAFU

Číslo	název
I.	Graf volebních výsledků
II.	Vítězné strany v jednotlivých krajích
III.	Vítězné strany v jednotlivých okresech
IV.	Rozdělení mandátů v Poslanecké sněmovně po volbách 2010
V.	Výsledky studentských voleb

PŘÍLOHY

Příloha č. I – přehled volebních výsledků a státních příspěvků ⁷⁹

Strana	Počet hlasů	%	Kraje	Mandáty	+/-	Státní příspěvek (mil.Kč)
ČSSD	1 155 267	22,08 %	14	56	-18	357
Občanská demokratická strana	1 057 792	20,22 %	14	53	-28	336
TOP 09	873 833	16,70 %	14	41	41	274
KSČM	589 765	11,27 %	14	26	-	192
Věci veřejné	569 127	10,88 %	14	24	24	183
KDU - ČSL	229 717	4,39 %	14	0	-13	31
Strana Práv Občanů ZEMAN.	226 527	4,33 %	14	0	-	31
Suverenita - blok J. Bobošíkové	192 145	3,67 %	14	0	-	26
Strana zelených	127 831	2,44 %	14	0	-6	12
Dělnická strana sociál. spravedl.	59 888	1,14 %	14	0	-	-
Česká pirátská strana	42 323	0,80 %	14	0	-	-
Strana svobodných občanů	38 897	0,74 %	14	0	-	-
Pravý Blok www.cibulka.net	24 750	0,47 %	14	0	-	-
Občané.cz	13 397	0,25 %	13	0	-	-
Moravané	11 914	0,22 %	4	0	-	-
Konzervativní strana	4 232	0,08 %	14	0	-	-
Koruna Česká	4 024	0,07 %	5	0	-	-
STOP	3 155	0,06 %	14	0	-	-
Sdružení pro republiku - RSČ	1 993	0,03 %	2	0	-	-
Česká strana nár. socialistická	1 371	0,02 %	3	0	-	-
Klíčové hnutí	1 099	0,02 %	1	0	-	-
Humanistická strana	552	0,01 %	1	0	-	-
Evropský střed	522	0,00 %	3	0	-	-
Česká strana národně sociální	295	0,00 %	1	0	-	-
Liberálové.CZ	260	0,00 %	1	0	-	-
Národní prosperita	186	0,00 %	1	0	-	-
Celkem	5 230 859	100%	14	200	-	1447

⁷⁹ ČT24.CZ - Výsledky voleb zveřejněny, [online] 29.5.2010 23:09. [cit. 30. května 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.novinky.cz/vysledky-voleb.html>.